

12

MAREC 1968

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

VSEBINA

Boniteta lovišč – merilo za financiranje skupnih nalog – Inž. Blaž Krže	354
Lovskogospodarski načrti za obdobje od 1968 do 1972 – Dr. Stefan Soba	356
Marec – Slavko Kovač	359
Vpliv dolžine risane cevi – Prof. dr. ing. Francé Avčín	360
Kako ravnamo z uplenjeno divjadjo – Dipl. vet. Dominik Rode	363
»Še o odstrelu gamsov« – Prof. dr. Jože Rant	365
Žuželke, ki uničujejo nagačene živali – Inž. Janez Titovšek	366
»Lovcu« za zlati jubilej – Lenart Zupan	357
Jerebika – Slavko Kovač	368
Pepe – Marko Matičič	368
Banačan pri nas in mi v Banatu – Dane Namestnik	369
Po lovskem svetu	371
Iz lovskega oprtnika	372
Kaj naj bo lov – Inž. Mirko Sušteršič	372
Odstranimo nevarnost ponovne prašičje kuge na Dolenjskem – Anton Kranjc	376
Mladi pišejo	378
Literatura	379
Iz lovske organizacije	379
Jubilanti	380
Umrli	380
Lovska kinologija	381
Razvoj športne kinologije na Slovenskem – Teodor Drenig	381
Saljive	384

»LOVCA« Izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradašnja, predsednik, Francé Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Cenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Sušteršič, dr. Stane Valentinčič. Vse gradivo za objavo pošljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. – Rokopisov in fotografij ne vračamo. – Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunano tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 23,30 N din. Za člane družin, ki niso vključene v področne zveze in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 30 N din; za inozemstvo 40 N din; posamezna številka 2,50 N din. – Mali oglasi in objave: do 15 besed 3 N din, od 15 do 25 besed 4 N din, od 25 do 35 besed 5 N din. Hkrati z naročilom jih je treba tudi plačati. Zira račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. – Tiskala in kličje izdelala Tiskarna »Jože Maškrič« v Ljubljani.

Cetrti debatni večer, zadnji v zimski sezoni 1967/68, bo v ponedeljek, 4. marca t. l. ob 18. uri v mali dvorani hotela Union. Tema: vzreja, vzgoja in šolanje pasemskih psov. Za tem družabni večer. Vabljeni lovci, športniki in prijatelji.

Društvo ljubiteljev ptičarjev in Klub za vzrejo športnih in službenih psov

Klub ljubiteljev jazbečarjev in terierjev bo imel svoj redni letni občni zbor 7. aprila t. l. ob 9. uri v sejni dvorani Lovske zveze Slovenije, z običajnim dnevnim redom. Odbor.

MALI OGLASI

Kinološka zveza Slovenije v Ljubljani, Zupančičeva 9/II, ima v zalogi tiskovine – »kartoteka za evidenco psů«. Kartoteka je nujno potrebna kinološkim referentom lovskih zvez in kinološkim poročevalcem lovskih družin. Izvod po 0,08 N din in poština.

Orodni kovač Karel Dornik, Ločica pri Polzeli, izdelujem razne lovske predmete, npr. svedre-polzarje za napravo solnic – po želji naročnika do 55 mm ϕ . Cena za tekoči milimeter 1 N din. Lovske družine, ki so zainteresirane za metalce umetnih golobov, naj se pravočasno odločijo za naročilo.

Kupimo uharico mladiča ali starejšo, učeno za lov. LD Ljutomer.

Kupim brak-jazbečarja do leta starega. Slavko Češnovar, Podsmreka 28, p. Ljubljana I.

Prodam gravirano risanico, brezpetelinko-prelamačo, kal. 8 \times 57 IR, grajeno za daljnogled, s samoprožilcem, vzhodno-nemške izdelave »Suhl«. France Mavrer, Podbrdo 54.

Prodam brezpetelinko »Crvena zastava« 16 \times 16 ter lovski karabin »Mauser«. Mojmir Pustoslemšek, Ljubljana, Jamova 1.

Prodam novo visoko razantno repetirko 6,5–57 Böhler special, lične izdelave, s strelnim daljnogledom – štirinožna montaža in novo polavtomatsko MK puško kal. 22 – flobert »Zbrojevka« z daljnogledom. Garancija. Ivan Veber, Bohinjska Bistrica 89.

Pogrešam psa, nemškega kdl. ptičarja, rjave glave, rjavih lis na porebrju, ki se je izgubil decembra 1967 v Radomljah. Najditelja dobro nagradim. Matija Vidmar, Roje 15, LD Domžale.

Prodam dobro ohranjeno brezpetelinko 16 \times 16, z menjalnimi cevmi 16 \times 6,5 58 R. Na ogled pri puškarju Megliču, Domžale, Taborska 27. Janez Lavrič, Veliki Jelnik, p. Lukovica.

Prodam dvocevko (Crvena zastava) po ugodni ceni, Gabrijel Tratnik, Podgora 46, Sentvid pri Ljubljani.

Ugodno prodam psičko brak-jazbečarko, staro 4 leta s prav dobro aceno, odlična plemenjakinja. Franc Puc, Vipava 161.

Prodam psico kratkodlako brak-jazbečarko, z odlično oceno, staro 6 let, z rodovnikom. Cena 1500 N din. Karol Ribič, Češnjice pri Trebelnem, p. Makronog.

Prodam dva lovski terierja, psa, tri mesece stara. Maks Milavec, V. Otok 5, p. Postojna.

Prodam brezpetelinko 12 \times 12, flobert s strelnim daljnogledom, odlično ohranjeno repetirko kal. 20 na 5 strelav in nemško kdl. ptičarko, staro 20 mesecev z rodovnikom in prav dobro oceno. Silvo Javornik, Zalec, Pečnikova 7.

Prodam novo boroveljsko bakarico 16,7 \times 65 R s strelnim daljnogledom. Pavle Loštrk, Rovte 106.

Lovci pozor, ugodna priložnost! Zamenjam odlično filmsko kamero KVARC (16 mm, 2 \times 8) z vgrajenim svetlomerom, kompletom leč, pištolskim ročajem, torbico itd. za dober sovjetski, poljski ali japonski daljnogled (dvogled). Kamera je povsem nova (garantni list), še ne uporabljena. A. Majcen, Metalka, Ljubljana, Dalmatinova 2, tel. 311-155.

Lovec

LIST ZA LOVSTVO IN KINOLOGIJO

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

L. LETNIK

IZDAJATELJSKI SVET

RASTKO BRADASKJA, FRANCE CVENKEL, RADO CENCIC,
JANEZ COP, VLADIMIR PLENICAR, DIPL. ING. MIRKO
SUSTERSIC, PROF. DR. STANE VALENTINCIC

ODGOVORNI UREDNIK

FRANCE CVENKEL

L J U B L J A N A 1967 - 68

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

L. LETNIK

ŠT. 12

MAREC - SUŠEC 1968

Foto
M. Mikec

Na sestanku predstavnikov področnih lovskih zvez, 13. I. 1968

Boniteta lovišč – merilo za financiranje skupnih nalog

Gospodarska komisija Lovske zveze Slovenije je skladno s programom svojega dela sklicala posvetovanje predstavnikov vseh področnih lovskih zvez, ki je bilo 13. januarja 1968, z namenom skupne proučitve in reševanja najbistvenejših nalog, ki stoje pred našo lovsko organizacijo v tem letu.

Posvetovanja so se udeležili predstavniki vseh področnih lovskih zvez, razen Ptuja, Maribora in Pomurja, katerih zastopniki so bili neodložljivo zadržani. Razen tega so se posvetovanja udeležili tudi republiški inšpektor za lovstvo in zastopniki nekaterih zavodov za gojitev divjadi. Bonitiranje lovišč je bilo že ob sami izdelavi sprejeto s pripombo, da ga bo potrebno spremljati in prilagajati spremenjenim naravnim in drugim pogojem za divjad. Med bonitiranjem, izvršenim pred leti, in dejanskim staležem ter odstrelom se je namreč v praksi pokazala, ponekod večja ponekod manjša, razlika. To velja zlasti za malo divjad, in sicer za fazana, zajca in jrebico. Verjetno je naglo poslabšanje pogojev, zlasti zaradi modernizacije kmetijske in gozdarske proizvodnje ter urbanizacije pokrajine, vzrok tem pojavom. Potrebo po korekturah bonitiranja pa je razen operativnih potreb narekoval tudi dosedanji način zbiranja sredstev za

financiranje skupnih nalog v lovski sklad LZS, ki je temeljil na bonitiranem odstrelu in določenih osnovnih vrednostih po posameznih vrstah divjadi.

Gospodarska komisija je v sodelovanju z odsekom za lovstvo Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo (IGLG) pripravila predlog korekture bonitiranja male divjadi, s tem da se od prejšnjega razlikuje v bistveno nižjem ocenjevanju letnih prirastkov. Posvet je soglasno sprejel predložene metode za korekturo bonitiranja in tako bodo lahko lovske družine v sodelovanju s področnimi lovskimi zvezami pričele s popravkom bonitiranja lovišč za malo divjad. Posvet je sklenil, da usklajevanje vsega bonitiranja zaradi notnih kriterijev prevzame strokovna komisija pri LZS.

S tem v zvezi se je razvila tudi razprava o ključu zbiranja sredstev za lovski sklad LZS v bodoče. Sredstva lovskega sklada so namenjena za financiranje skupnih nalog vseh slovenskih lovskih organizacij, zlasti pa za raziskovalno delo, organizacijo lovskega turizma, stike s tujino in strelske ter kinološke prireditve v republiškem merilu. Prevladovalo je enotno mnenje, da mora biti osnova bonitirani odstrel na eni ter tržne cene divjačine in poprečne teže odstreljene divjadi na drugi strani. Seveda pa bo to možno šele po popravkih bonitiranja. Prispevek v lovski sklad naj bi bremenil naslednje vrste divjadi: jelenjad, srnjad, gamse, divje prašiče in malo divjad (zajec, fazan, jrebica). Pri vrstah, za katere bonitiranje še ni in ne bo izvršeno, bo namesto bonitiranega odstrela upoštevan poprečni izvršeni odstrel v zadnjih petih letih.

Posvet je z nekaterimi spremembami oz. dopolnitvami sprejel tudi predlog navodil za bonitiranje jelenjadi. Predlog je pripravila gospodarska komisija, ki je v ta namen osnovala posebno delovno skupino, sestavljeno iz članov komisije in strokovnjakov, ki v slovenskem merilu največ sodelujejo pri gospodarjenju z jelenjadjo. Komisija priporoča popolno osvojitvev ing. Šušteršičeve metode za bonitiranje srnjadi tudi za bonitiranje jelenjadi. Po tej metodi je bilo že izvršeno poskusno bonitiranje v posameznih biotopih, ki se ločijo po življenjskih pogojih. Pri tem so bili podrobno proučeni vsi bonitetni faktorji in relativnost vrednosti posameznih elementov. Tako bo možno sedaj izvršiti tudi bonitiranje jelenjadi.

Bonitiranje jelenjadi je nujno vezano tudi na njeno rajonizacijo — to je na določitev področij s primernimi življenjskimi pogoji za to divjad. Rajonizacija jelenjadi je predmet razprave že dlje časa, gospodarska komisija pa je v zadnjih letih o tem vprašanju organizirala več sestankov in posvetovanj na terenu in to v sodelovanju z lovskimi, gozdarskimi, kmetijskimi in občinskimi forumi. Rajonizacija postaja tem nujnejša, čim bolj se jelenjad iz osrednjih predelov Kočevske, Notranjske, Gorenjske in Pohorja širi v predele, kjer njena navzočnost zaradi možnih prevelikih škod in intenzivne gojitve srnjadi ni zaželena.

Kakor omenjeno, je gospodarska komisija v letih 1965-66 zbrala več predlogov zainteresiranih lovskih in gospodarskih organizacij, iz katerih je bilo možno izdelati skupni predlog o rajonizaciji. Po teh predlogih bi rajonizacija jelenjadi v Sloveniji urejevala naslednja področja:

- a) gojitveno področje,
- b) varovalno področje,
- c) prosto področje,

s tem, da v prosto področje širjenje jelenjadi ne bi bilo zaželeno in bi jelenjad odstreljevali brez ozira na število, spol, starost in kvaliteto. Po tem predlogu bi bilo gojitveno področje za jelenjad znotraj naslednjih meja:

- a) Dolenjsko-notranjski predel:

Od meje s Hrvaško po cesti Reka—Ilir. Bistrica—Knežak—Pivka—Postojna—Planina—Logatec—Vrhnika, od tu po robu Ljubljanskega barja do Pijave gorice, ter po cesti Pijava gorica—Rašica—Ponikve—Videm—Zdenska vas—vas Krka, od tu po reki Krki do Novega mesta ter po cesti Novo mesto—Jugorje—Štrekljevec—Semič—Črnomelj—Dragatuš—Suhor in po cesti proti kraju Sinji vrh, nadalje do meje lovišča LD Sinji vrh do reke Kolpe in po reki Kolpi do izhodiščne točke.

- b) Pohorje:

Od izhodiščne točke Bistrica pri Rušah na Glazuto ter preko Zarje do planinskega doma ELES, nato preko kote 890 (vrh) in nad Malimi Tinjami

Na sestanku 13. I. 1968: (od desne) dr. Stefan Soba, predsednik gospodarske komisije LZS, Janez Čop, predstavnik odseka za lovstvo IGLG, inž. Blaž Krže, tajnik gospodarske komisije LZS

do ceste Oplotnica—Pesek, nekoliko pod Cezlakom. Zatem po cesti do Jurge, kjer zavije na Roglo, dalje na Pesek in čez Pesek na Kasjakov vrh, mimo Kasjaka v grapo pritoka Velke in po tem do ceste pri Uranu ter po cesti do Drave in desno po Dravi do Bistrice pri Rušah.

- c) Gorenjski predel:

Gojitveno področje naj obsega lovišče LD Jezerko in predel lovišča Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog« na področju obore za jelenjad.

Predstavniki področnih lovskih zvez, na katerih območju jelenjad živi, so se načelno strinjali s predlaganim področjem za intenzivno gojitev jelenjadi, vendar bi morale politiko gojitve na določenih področjih koordinirati področne lovске zveze same v sodelovanju z drugimi lovskimi in ostalimi zainteresiranimi organizacijami. Odločno pa je bil zavržen predlog o prostem področju, ker tak režim za jelenjad ne bi bil v skladu z ostalo dejavnostjo lovstva in gojitvijo jelenjadi sploh. Ukrep o radikalnem odstrelu bi moral veljati samo v izjemnih primerih. Razen tega predlog za meje območij, zlasti med varovalnim in prostim območjem, ne ustreza več današnjim razmeram in smerem širjenja jelenjadi. To velja zlasti za področje okrog Novega mesta, Grosupljega in Ilirske Bistrice. Rajonizacija jelenjadi naj ureja dve meji in sicer: gojitveno in

Na sestanku 13. I. 1968: (od leve v ozadju) predsednik LZ Ljutomer Rudi Tomažič, predstavnik LZ Novo mesto Viktor Primožič, inž. Vlado Pavec, predsednik LZ Notranjske Anton Bavec

varovalno oz. ostalo področje. Ob tem so nekateri predstavniki poudarili, da je tudi rajonizacija medveda, po kateri je ta divjad v nekaterih področjih nezaščiten, že sedaj močno posegla v osnovni stalež medvedov in da so meje medvedjih rajonov preozke. Brez dvoma je gospodarjenje z jelenjadjo skupna zadeva vseh lovskih organizacij, na katerih področju ta divjad živi, saj je življenjski prostor jelena nekaj tisoč in ne nekaj sto hektarov. Po izvršenem bonitiranju bo možno lažje koordinirati politiko odstrela in gojitve jelenjadi sploh. Z dosedanjim načinom gospodarjenja z jelenjadjo, zlasti v nekaterih področjih, ne moremo biti zadovoljni. Problematiko gojitve jelenjadi naj odsek za lovstvo IGLG osvoji kot eno bodočih raziskovalnih nalog.

Ena najvažnejših točk dnevnega reda je bila razprava o strukturi dolgoročnih lovskogospodarskih načrtov, kar je podrobneje opisano v naslednjem članku te številke.

Za pomoč pri sestavljanju dolgoročnih lovskogospodarskih načrtov je Lovska zveza Slovenije založila naslednje obrazce:

Lovski kataster,

Točkovanje gospodarsko znosnega staleža za srnjad oz. jelenjad (bonitiranje),

Bonitiranje lovišča za zajca, fazana in jerebico, Določanje pomladanskega in jesenskega staleža za zajca, fazana in jerebico ter

ovitke z naslovom »Lovski kataster in bonitiranje lovišča«.

Del posvetovanja je spremljal tudi predsednik LZS Rado Pehaček, ki je v krajšem pozdravnem govoru poudaril koristnost in nujnost takšnih in podobnih posvetovanj z delovno vsebino. Le tako je možno, da se upravni odbor LZS ne ukvarja s podrobnejšim reševanjem različnih gospodarsko finančnih problemov, pač pa lažje vrši svojo osnovno nalogo, to je usmerjanje politike lovstva v Sloveniji.

Inž. Blaž Krže

Lovskogospodarski načrti za obdobje od 1968 do 1972

Temeljni in republiški zakon o lovstvu zadolžuje lovsko in druge organizacije, ki gospodarijo z lovišči, da izdelajo in sprejmejo dolgoročne lovskogospodarske načrte. Ti so podlaga za gospodarjenje z lovišči. Potrjujejo jih občinske skupščine oziroma republiški sekretariat za gospodarstvo, če ne pride do sporazuma med občinami, na katerih območju je lovišče. Republiški sekretariat za gospodarstvo je pristojen potrditi

te načrte tudi za gojitvena, vzorna ali druga posebna lovišča, ki so bila ustanovljena po prejšnjih predpisih in prav tako za tisti del lovsko gospodarskega načrta, ki ureja lov na medveda. Lovskogospodarski načrt je dolgoročen načrt gospodarskih in tehničnih rešitev za najboljši način gospodarjenja z loviščem (12. člen republiškega zakona o lovstvu). Izdelava se na podlagi lovskega katastra, bonitete lovišča in vrst divjadi za dobo, ki ustreza gojitvi glavnih vrst divjadi lovišča (14. člen republiškega zakona o lovstvu). Organizacija, ki nima lovskogospodarskega načrta ali ne spoštuje njegovih določb, se kaznuje z denarno kaznijo.

Gospodarska komisija Lovske zveze Slovenije je na podlagi osnutka, ki ga je pripravila skupina strokovnjakov, temeljito razpravljala o strukturi in vsebini lovskogospodarskih načrtov in o organiziranju pomoči lovskim družinam pri izdelavi. Komisija je načrt sprejela in ga skupno z izpopolnjenimi navodili za bonitiranje lovišč predložila še v razpravo predstavnikom vseh področnih lovskih zvez na posvetu 13. januarja 1968 pri Lovski zvezi Slovenije. V razpravi, ki je bila zelo bogata, je sodeloval tudi republiški inšpektor za lovstvo, tako da je bilo moč povsem uskladiti stališča glede strukture in vsebine med njim, predstavniki lovskih zvez in strokovnjaki. Osnutek je bil sprejet z nekaterimi izpopolnitvami in je med zaključki bilo zlasti poudarjeno:

- *načrt naj se izdelava za obdobje petih let, od 1968 do 1972;*
- *skrajni rok za predložitev občinskim skupščinam v potrditev je po republiškem zakonu o lovstvu 15. VII. 1968;*
- *dolgoročni lovskogospodarski načrt mora biti osnova za izdelavo letnih načrtov za gospodarjenje z lovišči;*
- *skrbno izvršeno bonitiranje lovišča naj mu bo solidna osnova;*
- *na sedežih področnih lovskih zvez je treba organizirati komisije za pomoč lovskim družinam;*
- *lovskogospodarske načrte je treba med lovskimi družinami uskladiti, ker je le tako mogoče uveljaviti načela gojitve in gospodarjenja na širšem območju;*
- *komisija pri Lovski zvezi Slovenije bo skrbela za usklajanje med področnimi lovskimi zvezami;*
- *lovskogospodarski načrt je »ureditveni elaborat«, ki ga je treba prilagoditi dejanskim razmeram, nanj je treba gledati s stališča dinamičnega razvoja razmer in pogojev gojitve.*

Po razpravi je bila sprejeta naslednja shema (struktura) lovskogospodarskega načrta za obdobje 1968 do 1972:

Foto inž. I. Kalan

I. HISTORIAT LOVIŠČA:

Kratek opis zgodovine lovišča od ustanovitve dalje, s poudarkom dejstev, ki vplivajo na bodoče gospodarjenje.

II. KATASTER LOVIŠČA:

1. Ime lovišča: *ustanovitev lovišča* — navesti akt obč. skupščine o ustanovitvi oz. o dodelitvi lovišča v gospodarjenje (pogodba) in navesti pogoje, pod katerimi je lovišče organizaciji dodeljeno v gospodarjenje.

2. Meje lovišča: sledi točen opis meja lovišča, omenjene so sosednje lovske organizacije ter lega lovišča z ozirom na upravne in katastrske občine. Priložiti je treba tudi karto lovišča v merilu vsaj 1 : 50 000, če LD nima karte 1 : 25 000 ali 1 : 10 000. Na karti naj bo vrisana tudi rajonizacija za posamezne vrste divjadi, lovske naprave pa označene z »lovsko-topografskimi znaki« (osnutek teh znakov je v izdelavi).

3. Površina lovišča: lovna ha
nelovna ha
skupna ha

4. Površina lovišča po kulturah:

a) gozdna površina ha
od tega:
čistih iglavcev ha

čistih listavcev ha
mešanih gozdov ha

b) poljedelska površina:

njive ha
travniki ha
sadovnjaki ha
vinogradi ha

c) ostale površine:

močvirja ha
grmišča ipd. ha

5. Površina travnikov, košenic, pašnikov, delno zaslatih z grmovjem in drevjem ha

6. Površina gozdov s podrastjo: ha

(Pod točkami 4, 5 in 6 naj bo poleg opisa tipov gozdnih rastišč v lovišču zajet tudi opis načina gospodarjenja z gozdovi, opis starosti posameznih kultur, s poudarkom na vrstah, ki služijo kot prehrana ali skrivališča divjadi. Pomemben je tudi podrobnejši opis podrasti, ki je značilna za lovišče.)

7. Značaj lovišča:

ravninsko do 400 m ha
gričasto do 600 m ha
hribsko od 600—1200 m ha
gorsko nad 1200 m ha

8. Klima:

a) toplota (gibanje letnih temperatur, poprečne, maksimalne in minimalne temperature),

- b) padavine, vodne razmere; zlasti pomembna je razporeditev padavin po letnih časih,
- c) snežne razmere (čas trajanja snežne odeje, količina [debelina] snežnih padavin).

9. Geološki, geografski in pedološki opis:

- a) matična kamenina — klasifikacija,
- b) nadmorska višina,
- c) ekspozicija posameznih predelov lovišča,
- č) oblikovitost terena in
- d) fizikalne lastnosti tal — klasifikacija.

10. Mir v lovišču:

- a) stalež roparic (vrste in pogostnost),
- b) vznemirjanja po človeku (izletništvo, paša, vojaške vaje ipd.),
- c) opis gozdnega in kmetijskega gospodarjenja in problematika v zvezi s tem, npr. škoda od divjadi, škoda na divjadi zaradi načina gozdnega in kmetijskega gospodarjenja, zaščita pred škodo od divjadi itd.

III. STALEŽ DIVJADI (sedanji):

- a) splošen opis staleža in odstrela v preteklem lov. letu po vrstah, številu, kvaliteti in spolu divjadi in načrt odstrela za tekoče oz. prihodnje lov. leto,
- b) tabelarni prikaz zgornjih podatkov.

IV. RAJONIZACIJA IN BONITIRANJE:

- a) Rajonizacija — opis vrst divjadi, ki so v lovišču najpomembnejše, in opis življenjskih prostorov, rajonov, kjer se bo ta divjad gojila. Rajonizacijo za posamezne vrste divjadi vrišemo tudi v karto lovišča.
- b) Bonitiranje: Izvedeno po že znani metodi. Hkrati opišemo tudi način določanja prirastka in način ugotavljanja ali ocenjevanja mortalitete (pogina).

V. NAČRT GOJITVE DIVJADI V OBDOBJU 1968—1972:

- a) Tabelarni prikaz bonitiranja v primerjavi s sedanjim stanjem in predvidenim gibanjem staleža in odstrela (dejanskega in bonitiranega).
- b) Načrt vzpostavitve pravilnega spolnega in starostnega razmerja.
- c) Plan odstrela divjadi po kvaliteti trofejev.
- č) Plan odlova in vlaganja žive divjadi.
- d) Plan odstrela, namenjenega za inoz. lovski turizem.

VI. LOVSKE NAPRAVE:

Opis stanja lovskih naprav in načrt izgradnje lovskih naprav v »ureditvenem obdobju«. Poleg opisanega dela je priporočljiv tudi tabelarni pregled. Zajeti mora vse lovske naprave in to: lovske kočice, preže, krmišča, solnice, mrhovišča, vzrejališča, prezimovališča, travnike in njive za divjad, remize, lovske steze in ev. rezervate za posamezne vrste divjadi.

VII. UKREPI ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENJSKIH POGOJEV DIVJADI:

- a) zimsko krmljenje,
- b) prezimovanje,

- c) remize,
 - č) travniki in njive za divjad.
- V točkah c) in č) navedemo samo kratek povzetek iz poglavja VI.

VIII. GOJITVENO-ČUVAJSKA SLUŽBA:

Opis sedanjega stanja in načrt za organizacijo te dejavnosti v »ureditvenem obdobju«. V tem poglavju opišemo tudi razmere v LD glede strokovnosti lovcev in načrt strokovnega izpopolnjevanja.

IX. ODNOSI LOVSKE DRUŽINE Z GOSPODARSKIMI IN DRUGIMI SRODNI MI ORGANIZACIJAMI IN USKLAJEVANJE V UREDITVENEM OBDOBJU:

- a) kmetijstvo,
- b) gozdarstvo,
- c) sosednja lovišča,
- č) druge organizacije (strokovne, znanstvene).

X. FINANČNI NAČRT:

a) gibanje dohodkov (proc. po letih):

	68, 69, 70, 71, 72
1. za prodano divjačino	%/o
2. od lov. turizma	%/o
3. prispevki članov	%/o
4. delo članov	%/o
5. posojila in dotacije	%/o
6. ostalo	%/o
skupaj	100 100 100 100 100

b) gibanje izdatkov (proc. po letih):

	68, 69, 70, 71, 72
1. prispevek v lov. sklade	%/o
2. gojitv. čuvska služba	%/o
3. lovske naprave	%/o
4. krmljenje divjadi	%/o
5. škoda od divjadi	%/o
6. nabava žive divjadi	%/o
7. administracija	%/o
8. stroški za lov ali odlov divjadi	%/o
9. odplačilo posojil in dotacije	%/o
10. ostalo	%/o
skupaj	100 100 100 100 100

XI. STROKOVNA KRONIKA IN EVIDENCA:

- a) kopije letnih lov. gospodarskih načrtov (stalež, odstrel, finančni načrti, poročila) in drugi važnejši podatki;
- b) poročila o vsakoletnem ocenjevanju trofejev;
- c) opis pomembnejših lovskogospodarskih ukrepov v lovišču (vlaganje žive divjadi itd.).

XII. KINOLOGIJA:

Opis sedanjega stanja — vrst, števila, kvalitete lovskih psov in načrt ureditve.

XIII. PREGLEDNA KARTA LOVIŠČA Z VRISANIMI LOVSKIMI NAPRAVAMI IN RAJONIZACIJO ZA POSAMEZNE VRSTE DIVJADI.

Lovskogospodarski načrt naj bo delovni program lovske družine za ureditveno obdobje. Izdelajmo jih skrbno in strokovno! Ni mogoče mimo dejstva, da gospodarimo na zemljiščih, kjer imajo svoje načrte tudi kmetovalci in gozdarji, zato uskladimo svoj delovni program z njihovim. Tega nam ne nalagajo le določila zakona, temveč nas k temu sili tudi življenjska nuja in grozljiv razvoj civilizacije. Postavimo trdne temelje našemu bodočemu delu.

Predsednik
gospodarske komisije LZS
dr. Štefan Šoba

Marec

Lov z uharico je izredno uspešen. V koč vzemimo poleg šibrenice tudi MP puško, ker moramo večkrat streljati na večje razdalje.

Iz lovišča so izginile vrane, ki so pri nas prezimile. Vrnile pa so se vrane, ki bodo tu gnezdile in nam uničevale mlado divjad in gnezda. Zato se posvetimo odstrelu teh vran na vse možne načine. Okrog »jožefovega« se vračajo na sever kljunači. Čakamo jih na večernem preletu.

V tem mesecu pregledamo in napolnimo solnice ter napravimo nove. Na vsakih 25 ha gozdne površine naj bi bila vsaj ena. Postavimo jih tudi v bližini krmišč in krmnih njih. Kjer divjad solnic ni navajena, jih odišavimo z janeževim oljem. Solnice delamo v šture in precepe, najbolje pa se obnesejo solnice, zvrtnane v okoli 1,20 m visoka debla s svedrom premera 45 do 50 mm. Od strani zavrtamo nekaj luknjic s tankim svedrom. Uporabljamo kameno, živinsko ali kuhinjsko sol. Kamena je precej obstojna in se slabše topi. Želja po soli je spomladi zaradi prehoda na zeleno hrano in menjave dlake zelo velika. Solnice pa nam tudi omogočajo, da nudimo divjadi sredstva proti notranjim zajedalcem. Soli dodamo »thibenzole« ali »hemicidan«. Srnjad močno izstopa na zeleneče površine. Sedaj je čas za organizirano ugotavljanje njegove staleža in zdravstvenega stanja.

Pri prehodu od zimske na zeleno hrano zbolijo mnogo šibke divjadi. To je znak, da smo v preteklem letu zanemarili gojitveni odstrel ali pa, da smo preko zime slabo ali nič krmili. Poginulo divjad pošljimo v pregled na naslov: Inštitut za zoohigieno in patologijo divjadi BF, Ljubljana, Gerbičeva 60. Površine, ki jih imamo določene za napravo remiz, pogozdimo po nasvetu gozdarjev s smreko, akacijo, jerebiko, vrbo, jelšo, rdečim hrastom in raznimi grmovnimi vrstami.

Foto Z. Oreš

Poskrbimo za popravilo visokih prež, da nam bodo nudile varen in udoben sedež ter na primernih krajih zgradimo nove. Ob koncu meseca zaključimo finančno in gospodarsko poslovanje, sestavimo obračune in poročila za redni letni občni zbor.

Sestavimo tudi poročilo o izpolnitvi letnega načrta za preteklo leto in letni načrt za delo v lovišču v prihodnjem letu. Obe poročili dostavimo občinski skupščini in področni lovski zvezi. Poberemo članarino za lovsko in kinološko organizacijo ter dostavimo pravčasno članske sezname, da ne bo zamude z dostavo »Lovca«.

Člani in lovske družine, ki si žele nabaviti paseske pse, naj si te pravočasno rezervirajo pri vzrediteljih, ki goje odlične lovske pse.

S. K.

Prvi zajčki

Foto I. Volarič

Foto A. Koprivnikar

Vpliv dolžine risane cevi

Francè Avčin

Dolžine puškinih cevi, zlasti risanih, so dandanes znatno manjše kot svoj čas. Prelamače imajo normalno največ do 65 cm dolge cevi; le če kdo posebej želi, mu naredo daljše. Pri repetirkah pa srečamo cevi čez 60 cm dolge le redkokdaj, kajti zaradi znatne dolžine valjastih zaklepov vrste Mauser 98, Mannlicher in podobnih, postane puška predolga, nepriročna, zlasti v gošči in v gorah. Prav tu pa je zadnji čas prišla rešitev, ki dopušča za 9 cm daljšo cev ob sicer isti dolžini puške. To je Gehmanov valjasti zaklep Mauser 66, ki je narejen »teleskopsko«, to je iz dveh delov, ki se premikata drug v drugem, podobno kakor starinski daljnogledi na eno oko. Z njim je puška s 60 cm dolgo cevjo dolga le okrog 104 cm, pa si lahko privoščimo tudi daljšo cev, ne da bi bila puška predolga.

Čemu težnja po dolgih ceveh? Razlogov je več. Prvič so merilni pogreški pri strelu čez muho in kobilico manjši. Drugič je iz krajših cevi pok strela občutnejši, ker del smodnika izgori še izven cevi. To tudi bolj ali manj zmoti let krogle, ko je le-ta že zunaj cevi. In natančnost strela je manjša. Povrhu se pojavi pri tem močan blesk, ki v mraku tako zaslepi oko, da ne vidimo, kako divjad zadetek nakaže. Ker potisna sila smodnika iz krajše cevi ni polno izrabljena, je začetna hitrost krogle manjša, kot bi lahko bila, z njo pa v dvojni meri krogelna živa sila $W = mv^2/2$.

$$\frac{dW}{dv} = \frac{d(mv^2/2)}{dv} = mv \text{ ali } dW = mv dv.$$

S tem je $\frac{dW}{W} = 2 \frac{dv}{v}$. Vsaka relativna spre-

memba v hitrosti se v živi sili pozna tedaj dvojno, kajti ko se cev in krogla ločita, je tlak v cevi še visok in zato raketni učinek odsuna nazaj še močan.

Kljub vsem pomanjkljivostim kratkih cevi pa take puške še vedno delajo. Ti »karabini« služijo pač za posebne namene. Vsi se spominjamo laške kratke puške kal. 6,5 mm z njenim impozantnim gromom in bliskom, prav ustrezno znanim nagnjenjem teh naših sosedov k »belissime montature«. Še danes srečujemo to žalostno puško pri naših lovcih, čeprav bi jo morali prepovedati, saj ni za nobeno pošteno rabo. Vsi pa tudi še poznamo nekoč sloviti kratki Mannlicher-Schönauer kal. 6,5 × 54 M. Sch z dolžino cevi komaj 45 cm. Vendar je z maso krogle okrog 10 g, ustrezno zelo visoki masni obremenitvi prereza $m/A = 10 \text{ g}/0,352 \text{ cm}^2 = 28,4 \text{ g}/\text{cm}^2$, padel prenekateri kapitalni jelen, kljub majhni začetni hitrosti, največ 700 m/s, slabi razanci in živi sili na ustju cevi bore 250 kpm. Nič koliko pa je bilo zastreljenih in izgubljenih. Podobne lovske puške delajo še dandanes, zlasti Američani za lov v gošči — samo za lov? — npr. Remington M 600 s cevjo 47 cm (18,5", 18,5 col, palcev). Dolžina puške je komaj 95 cm (37 1/4"), teža pa le 2,62 kg (6 lbs) oz. 2,87 kg (6,5 lbs) za izvedbo z naboji Magnum. Z izbiro manj progresivnega, to je bolj ofenzivnega smodnika, kot so npr. pištoljni ter revolverski, s kemičnimi dodatki, ki manjšajo ogenj na ustju in s prosto nihajočo nevpeto cevjo, je namreč mogoče omenjene nedostatke v znatni meri odpraviti. Poglejmo si sedaj, kolik je najboljše od teh nedostatkov: upad Δv_0 začetne hitrosti v_0 in njemu ustrezni zmanjšani ΔW_0 žive sile W_0 ter razance. Dvig krivulje krogelnega leta nad merilno premico, ki je merilo za razanco krogle, je namreč odvisen od časa T_c krogelnega leta do cilja, saj krogla pada za pot $h = gt_c^2/2$ navpično od premice svoje začetne smeri. Čas t_c in z njim pad h pa je tem večji, čim manjša je začetna hitrost.

V temenu je višina balistične krivulje približno enaka $H = gt_c^2/8$. Ker je čas leta krogle do cilja približno sorazmeren začetni hitrosti v_0 , sledi, da

$$\text{je } H = kv_0^2 \text{ in s tem } \frac{\Delta H}{H} = 2 \frac{\Delta v_0}{v_0} \text{ kot za živo silo.}$$

V balističnih razpredelnicah za lovske naboje s kroglo so hitrosti žive sile in razanca posameznih krogel podane vselej tako, kakor sledi iz najboljših cevi standardizirane dolžine (normalne cevi). Večina cevi v lovskih puškah pa je ali daljših ali krajših. Tako je praktično nemogoče, da bi balistične podatke navajali za vse mogoče dolžine cevi. Tistim, ki se zanimajo, ostane kot edina rešitev, da si za dolžino svoje cevi te razlike nasproti ustrezni normalni cevi izmerijo — izračunati jih je namreč komaj mogoče — če naj bo izračun količakaj zanesljiv. Američani so si to obširno in drago delo privoščili. Isto dela sedaj nemški inštitut za lovsko in športno streljanje. Američani podajajo svoje rezultate grafično v obliki krivulje (glej npr. Deutscher Waffenzournal, št. 10, oktober 1967, str. 794), oz. — v prav okrogli obliki — tabele (prospekt Remington 1967, str. 26).

Območje hitrosti na ustju — ft/s	Približna sprememba hitrosti na ustju za vsak palec (1") spremembe dolžine cevi — ft/s
2000—2500	10
2500—3000	20
3000—3500	30
3500—4000	40

Razpredelnico bi si lahko preračunali v metriški sistem (1 ft = 1 čevelj = 0,3048 m = 30,5 cm), vendar bi dobili zelo neokrogla števila. Zato

sem ameriški krivulji prilagodil kar se da dobro premico, ki krivuljo reprezentira dovolj natančno, predstavlja pa sila preprosto enačbo za spremembo začetne hitrosti $\Delta v_0^{1\text{cm}}$ v metrih na sekundo za vsak centimeter spremembe v dolžini cevi:

$$\pm \Delta v_0^{1\text{cm}} = \frac{8(v_0 - 600)}{1000} \dots\dots\dots 1/$$

Relativna sprememba $\Delta v_0^{1\text{cm}}$ v promilih (tisočinkah ‰)

$$\pm \frac{\Delta v_0^{1\text{cm}}}{v_0} = 8/1000 - \frac{4}{v_0} \dots\dots\dots 2/$$

in ustrezna relativna sprememba $\Delta W_0^{1\text{cm}}/W_0$ žive sile (ter razance v enaki meri):

$$\pm \frac{\Delta W_0^{1\text{cm}}}{W_0} = 16/1000 - \frac{8}{v_0} \dots\dots\dots 3/$$

S tem dobimo za v_0 od 600 do 1200 m/s:

v_0 m/s	$\pm \Delta v_0^{1\text{cm}}$ m/s	$\pm \Delta v_0^{1\text{cm}}/v_0$ ‰	$\pm \Delta W_0^{1\text{cm}}/W_0$ ‰
600	0,8	1,3	2,6
700	1,6	2,3	4,6
800	2,4	3,0	6,0
900	3,2	3,5	7,0
1000	4,0	4,0	8,0
1100	4,8	4,4	8,8
1200	5,6	4,7	9,4

Vidimo, da za vsakih 100 m razlike v začetni hitrosti le-ta pade oz. zraste za 0,8 m/s, če cev nasproti njeni normalni dolžini za 1 cm skrajša-

Foto
V. Dvoršek

mo ali zdaljšamo. Pri $v_0 = 1000$ m/s znaša ta sprememba okroglih $\Delta v_0^{1\text{cm}} = 4$ m/s.

Čim večja je začetna hitrost v_0 , tem bolj se vsak centimeter pri dolžini cevi pozna, v živi sili ter razanci celo dvojno kot v hitrosti.

Pri balističnih podatkih v nemetričnem anglosaškem sistemu (inch, foot, yard), dobimo za vsak palec (", inch) ustrezne relativne spremembe, če vstavljamo hitrost v čevljih na sekundo (foot per second, ft/s) po točkah:

$$\pm \frac{\Delta v_0^{1''}}{v_0} = 2\% - \frac{30}{v_0} \dots \dots \dots 4/$$

$$\pm \frac{\Delta W_0^{1''}}{W_0} = 4\% - \frac{60}{v_0} \dots \dots \dots 5/$$

Zlahka pa zračunamo tudi po prejšnji bolj »okrogli« razpredelnici.

* * *

Oglejmo si uporabo te male lovske učenosti na nekaj primerih. Prvi naj bo evropski, drugi pa ameriški.

Primer 1: Zelo sloveča evropska »univerzalna« patrona 7×64 , ki ni nič drugega kot slabša kopia res univerzalne svetovne .30-06 Springfield ($7,62 \times 63$), z njeno najmočnejšo kroglo original Brenneke TIG 11,5 g, terja kar 72 cm dolgo cev, če naj doseže svojo polno začetno hitrost 878 m/s, oz. začetno živo silo 452 kpm.

Mnogo pa je zanjo kratkih repetirk s cevjo le 55 cm (okroglo 22"). Ustrezna izguba $\Delta v_0^{1\text{cm}}$ znaša:

$$\pm \Delta v_0^{1\text{cm}} = \frac{8(878 - 600)}{1000} + 0,8 = 3,11 \text{ m/s}$$

t. j. 3,44 ‰, oz. pri 17 cm prekratki cevi (72 — 55 = 17 cm) že $\Delta v_0 = 17 \cdot 3,1 = 52,7$ m/s ali okroglo 6 ‰ prvotne začetne hitrosti V_0 . Ustrezni relativni upad žive sile je dvojen, 12 ‰. Torej bo živa sila na ustju cevi padla z idealnih 452 kpm na realnih 88 ‰ tega (100 — 12 = 88), to je na okroglih 400 kpm. Ta številka je še vedno čedna, vendar jo dosega vrsta manj slavljanih nabojev iz enako dolge cevi, le da ob znatno manjšem tlaku v cevi (npr. pri nas že kar prezirana 8×57 IS, a s kroglo TIG 12,8, ki terja za polno izkoriščanje naboja le 66 cm dolgo cev.

Primer 2: Že omenjena ameriška karabinka Remington M 600 ima le $18 \frac{1}{2}'' = 47$ cm dolgo cev. V izvedbi za nabojček .222 Remington, ki je za silo še uporaben na srnjad do 100 m, bi morala imeti kar $26'' = 66$ cm dolgo cev, če naj daje s kroglo 3,24 g (50 grains) svojo $v_0 = 975$ m/s (3200 ft/s). V resnici pa da znatno manjšo, kajti

$$\Delta v_0^{1\text{cm}} = \frac{8(975 - 600)}{1000} + 0,8 = 3,8 \text{ m/s}$$

ali 3,86 ‰ upada začetne hitrosti. Pri 66 — 47 = 19 cm krajši cevi je to $\Delta v_0 = 19 \times 3,8 = 72$ m/s ali 7,3 ‰ od v_0 . Le-tá je le $92,3 \times 975 = 900$ m/s, živa sila pa pade za $2 \times 7,3 = 14,6$ ‰, s 158 kpm (1140 ft. lb) na 134 kpm. Tako ji za srnjad zmanjka sape še pred 100 m strelne razdalje. Torej ne gre tej itak zelo slabokrvni lovski krogli še bolj puščati krvi s prekratko cevjo. Podobno velja za njeno močnejšo sestro .222 Remington Magnum ter njeno zoprno vojaško inačico .223.

Če lovec res potrebuje tako kratko puško, potem naj si zanjo izbere vsaj pošten naboj, saj so narejene za kar 7 vrst nabojev (.222 Rem., 6 mm Rem., 243 Win., .308 Win., 35 Rem. Model 600 Magnum, 350 Rem. Mag., 6,5 Rem. Mag.). Izberimo npr. znani NATO naboj .308 Winchester ($7,62 \times 51$), lovsko kroglo 11,7 g (180 grains), ki ima iz normalne cevi 24" = 61 cm začetno hitrost $v_0 = 800$ m/s (2610 ft/s). S tem nabojem je M 600 prekratka le za 61 — 47 = 14 cm. Tako sledi za vsak ± 1 cm cevi

$$\Delta v_0^{1\text{cm}} = \frac{(800 - 600)}{1000} + 0,8 = 2,4 \text{ m/s}$$

oz. za to cev $14 \times 2,4 = 33,6$ m/s ali 4,3 ‰ v_0 . Živa sila in razanca padeta za 8,6 ‰. Naboj .308 Win. pa normalno premore kar veliko živo silo na ustju cevi, saj je $W_0 = 377$ kpm (2270 ft. lbs). Iz M 600 jih ostane še vedno 377 ($100 - 8,6/100 = 344$ kpm, dovolj za močno divjad še na 100 m in več. Dlje pa z M 600 itak ne bomo streljali. Tako nas tudi za 8,6 ‰ manjša razanca ne bo motila.

Poglejmo za kontrolo še, kakšne spremembe slede za isti primer po ameriški razpredelnici.

Kaliber .222: Skrajšanje cevi: $26'' - 18 \frac{1}{2}'' = 7 \frac{1}{2}''$; $v_0 = 3200$ ft/s; $\Delta v_0^{1''} = 30$ ft/s, torej $\Delta v_0 = 30 \cdot 7 \frac{1}{2}'' = 225$ ft/s = 69,5 m/s. Mi pa smo imeli 72 m/s.

Kaliber .308: Skrajšanje cevi $24'' - 18 \frac{1}{2}'' = 5,5''$; $v_0 = 2610$ ft/s; $\Delta v_0^{1''} = 20$ ft/s, torej $\Delta v_0 = 20 \cdot 5,5 = 110$ ft/s = 33,5 m/s. Mi smo dobili 33,6 m/s.

Vidimo, da se naše na mednarodni metrični sistem prikrojene enačbe 1/ do 3/ odlično skladajo z ameriško eksperimentalno ugotovljeno razpredelnico.

Če pa je puškina cev daljša kot normalna cev, kar je zelo redek primer, bomo izračunano spremembo začetne hitrosti Δv_0 k le-tej pač prišteli. Neoporečni ti postopki niso, a za prakso so več ko dovolj natančni.

Lovcu povedo, kaj lahko od svoje puške z določenim nabojem pričakuje spričo podatkov, kakršne obetajo balistične razpredelnice.

Kako ravnamo z uplenjeno divjadjo

Dipl. vet. Dominik Rode

Lovci, ki živimo v Ljubljani, lahko pogosto vidimo, kako neodgovorno in nepravilno postopajo nekateri z uplenjeno divjadjo. Zaradi takega postopka je bilo dosti zgražanja, o tem je pisalo dnevno časopisje, razpravljali so na sestankih inšpekcijskih služb, na lovskih sestankih, vendar, kakor vidimo, vsa dosedanja prizadevanja niso prinesla želenega uspeha. Posebno žalostno sliko vidimo na ljubljanski avtobusni postaji, zlasti po prihodu jutranjih avtobusov. Tu leži divjad razmetana vsepovsod.

Teško je lovcu gledati tako ravnanje z divjadjo. Še posebno neodgovorno pa se nam zdi, če to gledamo z očmi potrošnika. Uplenjena divjad je končno živilo, ljudska hrana. O tem, kako postopati z živili, predvsem z mesom, imamo pri nas ustrezne, natančne predpise.

V Ljubljani pa lahko vidimo, da je divjad izpostavljena prahu, ki ga dvigajo prometna sredstva. Izpostavljena je tudi soncu, toploti, muham in drugim škodljivim vplivom.

Ko prispe uplenjena divjad v Ljubljano, je že pogosto napadena od mušje zalege. Tako invadirano meso je po naših predpisih neprimerno za ljudsko hrano in se mora zapleniti ter uničiti. Nujno je, da vprašanje, kako postopati z uplenjeno divjadjo, čimprej rešimo. Če ga že ne moremo v celoti, pa vsaj poskrbimo, da bi zlasti dovoz divjadi potekal na čim primernejši način. Marsikdo se je že vprašal, kdo je kriv oziroma kdo je odgovoren za tako postopanje z divjadjo? Vprašal se je gotovo že tudi, kdo nosi pri tem nastalo škodo?

Lovci kaj radi odgovarjajo, da so vsemu kriva le prevozna podjetja. Mislim, da je krivcev in vzrokov več. Jasno, da se tudi pri največji pazljivosti iz objektivnih razlogov določen odstotek divjačine pokvari. Med objektivne razloge prištevamo npr. prepozno iztrebljenje divjadi, ki po strelu ni obležala in jo je lovec našel šele drugi dan. To se pogosto dogaja pri divjadi, zadeti v mehko. V takih primerih divjad pogine šele po več urah ali celo drugi dan. Pri strelu v mehko so poškodovana le čreva. Iz črev izteka v trebušno votlino črevesna vsebina, ki povzroči vnetje trebušne mreene. Posledica tega je zastrupitev in pogin živali. Drug primer je, če je divjad uplenjena daleč od prometnih zvez, da prevoz do hladilnice traja dolgo. Take in podobne vzroke štejem med objektivne. Vsi drugi pa so subjektivne narave in jim po domače pra-

Foto Vl. Pleničar

vimo malomarnost. Za vse take primere pa je odgovoren edino uplenitelj.

V kakšnem stanju prihaja divjad v hladilnico, bi lahko potrdili veterinarski inšpektorji, ki redno pregledujejo divjad pred vskladiščenjem v hladilnico. Konec septembra 1967 sem bil dežurni in sem doživel tole: Bil je topel jenski dan, ko so pripeljali v hladilnico telesno zelo lepega jelena. Pri pregledu pa sem ugotovil, da je le delno iztrebljen, saj mu je uplenitelj pozabil iztrebiti precejšen del zadnjega črevesa, ki je bil še poln iztrebkov, sečni mehur, moda in spolovilo. Ker mi je bilo žal, da bi jelen propadel, sem ga do kraja iztrebil sam in obrezal že delno vneto in spremenjeno mišičje.

Dragi uplenitelj, tega v bodoče ne smeš pozabiti. Do neke mere te razumem, če je bil to tvoj prvi. Sedaj pa skušajmo najti način, da škode odstranimo oziroma zmanjšamo na minimum. Najvažnejši faktor je vsekakor takojšnje iztrebljenje ubite živali. Vedeti moramo, da s smrtjo divjadi ne zamro tudi kemični in biokemični procesi v mesu. Takoj po nastopu smrti postanejo črevesne stene propustne za milijone bakterij, ki normalno domujejo v črevesni vsebini. Te prodirajo v trebušno votlino, se v njej razmnožujejo ter pri tem razkrajajo beljakovine in druge sestavne dele živalskega telesa. Ti razkrojki so lahko smrtno nevarni za potrošnika. Da bi bila stvar bolj jasna, naj povem, da pride do zastrupitve ljudi iz dveh razlogov. V prvem primeru se v drobovju in mesu razmnože različne bakterije. Zaradi prisotnosti bakterij ali njih izločkov, imenovanih toksini, postane meso škodljivo ljudskemu zdravju. V drugem primeru pa pride do zastrupitve ljudi z raznimi strupi, ki nastanejo pri razkroju beljakovin. Iz navedenega lahko zaključimo, da le s takojšnjim iztrebljenjem preprečimo prehod bakterij iz črevesja v mišičje.

Kako iztrebljamo divjad, je že leta 1947 opisal v »Lovcu znani lovec Miroslav Hanzlovsky.

Prav tako je opisan ves postopek iztrebljanja v knjigi »Naš lov«. Avtor članka je Viktor Herfort. Ker pa je od takrat preteklo že dosti let in je ta literatura posebno mlajšim lovcem težko dosegljiva, menim, da je prav, če postopek znova natančno opišem:

Najprej prerežemo kožo na spodnji tretjini vratu tako globoko, da vidimo sapnik in pod njim ležiči požiralnik. Razložimo ju lahko, saj je prvi hrustančast, drugi pa značilno rdeče barve. Oba prerežemo in ju oddelimo od okolnega veznega tkiva. Potem ločimo sapnik od požiralnika. Požiralnik nato zavozljamo ali podvežemo z motvozom. S tem preprečimo iztok želodčne vsebine. Končno oba potisnemo v prsno votlino.

Zatem pričnemo z odpiranjem trebušne votline. Pri divjadi moškega spola odstranimo moda in spolovilo. Z ostrim nožem zarežemo kožo na trebuhu na mestu, kjer konča prsni hrustanec. Nato prerežemo pod kožo ležeče mišičje in trebušno mrežo. Dolžina reza naj bo 5—10 cm. V nastali rez potisnemo kazalec in sredinec leve roke, ju maksimalno razkremo in med njima režemo vse do medenične kosti. Tu z nožem naletimo na koščeno oviro, ki jo z nekaj vaje naglo premagamo. Najprej prerežemo kožo, nato točno po sredini med nogama mišični sloj in končno še medenično kost. To prerežemo oz. presekaemo pri mladih živalih lahko, pri starejših pa zaradi okostelosti nekoliko težje. Ta prerez medenične kosti nam omogoča poseg v medenično votlino. Iz nje izrežemo zadnji del debelega črevesa, mehur, pri živalih ženskega spola pa še zunanje spolovilo, nožnico in maternico. Vse našete organe izrežemo hkrati, tako da oddelimo toliki konec debelega črevesa, da ga lahko prevržemo izven trebušne votline. Nato izvlečemo z levo roko še preostali del debelega črevesa in vse

tanko črevesje. Pomagamo si z desno roko, tako da topo ali pa z nožem oddeljujemo črevesje od okolice. Nato ponovno sežemo z levo roko v trebušno votlino tako, da obidemo vamp s sprednje strani, natipamo požiralnik, ga izvlečemo iz prsne votline in skupaj z vampom izluščimo. Tudi ta prijem gre prvič prekoliko težje, z nekaj vaje pa lepo uspe. Preostane nam še iztrebljenje organov prsne votline. Poseg v prsno votlino si omogočimo na ta način, da napravimo krožni rez z notranje strani rebrnega loka skozi trebušno prepono. Z levo roko sežemo v prsno votlino, poiščemo sapnik ter ga vlečemo k sebi. V desni roki držimo nož ter z njim razrezujemo vezi, ki nas ovira pri izvlačenju prsni organov. Tako smo z iztrebljenjem končali. Sedaj je koristno, da pod hrbtnico prerežemo večje krvne žile, kolikor jih že nismo prerezali ob iztrebljanju. Žile prerežemo zaradi čim boljše izkrvavitve. Dobra izkrvavitev je vedno zaželena. Meso dobro izkrvavljenih živali se dalj obdrži in teže kvari. Znano je namreč, da se zaostala kri naglo razkrajja in služi kot odlična podlaga za rast bakterij. Izkrvavitev še pospešimo, če divjad položimo v travo s trebuhom navzdol. Preobračanje preprečimo, da divjadi razkremo sprednji in zadnji nogi. Tako položeni divjadi kri dobro odteče. Divjad se tudi bolje hladi, saj je zemlja navadno hladnejša od zraka. V tem položaju pustimo divjad od 1/2 do 1 ure, kar je odvisno od zunanje toplote. Potem očistimo trebušno in prsno votlino. Kolikor sta votlini samo zakrvavljeni, zadostuje, da ju obrišemo s čisto platneno krpo, ki naj jo nosi lovec vedno s seboj. Če pa sta votlini zamazani tudi s črevesno vsebino, krpo zmočimo v čisti vodi, jo dobro ožmemo in zberemo. To ponavljamo tako dolgo, da sta votlini popolnoma čisti in suhi.

Sedaj lahko divjad transportiramo, zlasti, če smo sigurni, da bo najkasneje v treh urah prispela v hladilnico. Če tega zagotovila nimamo, je najbolje, da divjad ohladimo v hladni in zračni kleti. Šele ohlajeno divjad nato lahko transportiramo.

Mnogim lovcem ni jasno, zakaj se divjad pokvari v tako kratkem času. V začetku sem že povedal, da meso ni mrtva tvar. V mesu se po smrti vrše mnogi kemični procesi, ki jih imenujemo zorenje mesa.

Meso zori normalno le pri živalih, ki so bile zaklane zdrave in spočite, ki so dobro izkrvavele in jim je bila takoj po zakolu odrta koža, izločeni trebušni in prsni organi ter so bile nato dobro ohlajene. Kako pa je pri divjadi?

Največ jelenov in srnjakov pade za časa prska in ruka. Takrat je divjad vznemirjena, utrujena in ob koncu prska ali ruka tudi zelo izčrpana, saj vemo, da je daljši čas v stalnem gibanju. Poleg normalnega zorenja mesa poznamo tudi tako imenovane »nezaželene posmrtnne spremem-

Foto F. Cvenkel

be v mesu«. Od teh sta za lovca važni le dve. Prvo imenujemo »smrdljivo zorenje mesa«. Ta nam vsako leto uniči veliko mesa in oškoduje blagajne lovskih družin za lepe denarje. Glavni vzroki smrdljivega zorenja mesa so: nepravilno in nezadostno iztrebljenje takoj po odstrelu, nezadostno hlajenje, zlasti v soparnih poletnih dneh, ter nepravilen transport do hladilnice. Takšno meso prepoznamo po zelenkasto rjavi barvi pod plečetom in v loju okrog ledvic. Ti spremenjeni deli imajo tudi kiselkast vonj. Drugo imenujemo »gniloba mesa«. O njej govorimo takrat, kadar je meso zaradi delovanja raznih gnilobnih bakterij toliko spremenilo svoje lastnosti, da ni več primerno za ljudsko prehrano. Tako meso je navadno sluzavo in smrdi. Še nekaj besed o škodi in izgubah, ki jih vsako leto utrpelovske družine. Vzel sem si čas ter pregledal knjigo zaplemb divjačine, ki jo vodi veterinarska inšpekcija v Ljubljani ob pregledih uplenjene divjadi pri dovozu v hladilnico Trgohlada. Zbral sem podatke od junija do oktobra 1967. V tem času je bilo zaplenjenih 10 jelenov, 47 srnjakov, 5 divjih prašičev in 2 gamsa, v skupni teži 2115 kg. Razlogi za zaplembe so bili: smrdljivo zorenje, gniležni razkroj in invadiranost z mušjo zalego.

Prepričan sem, da bo številka v tem letu nižja, če se bodo lovci posluževali gornjih navodil. Jasno je, da botrujejo tej previsoki številki zaplemb vedno isti vzroki in ti so: nepravilno iztrebljenje, prevoz premalo ohlajene divjadi in končno sam nepravilen prevoz.

»Še o odstrelu gamsov«

Prof. dr. Jože Rant

Ker imam že skoraj 40 let prakse v lovu na gamsa in mi stene krasijo različne trofeje gamsjih rogljev, tudi take, ki se jih sramujem in takšne z zlato kolajno, si dovoljujem na članek pod gornjim naslovom ing. Milana Dečka pripombo.

Članek ing. Dečka v »Lovcu« št. 9/1967 mi ugaja. Ima mnogo prav dobrih in umestnih predlogov, le v enem se z njim popolnoma ne strinjam, namreč, da je treba energičneje z odstrelom izbirati slabe kozle do pet let starosti od dobrih. V članku piše: »Če so to kozli II a, potem to gojitvi ne škoduje, saj so to spolno zreli in genetski najboljše zasnovani, ki zapuste dobro potomstvo. Ker pa pridejo do zaskoka tudi mladi, slabi kozli, lahko to kvarno vpliva na kvaliteto staleža. Veliko gamsjih mladičev je potomcem vse

Foto P. Adamič

prav takih kozlov, ki tudi v petem letu ne bodo imeli pomembnejše trofeje in si ne znam razlagati, zakaj naj bi odlašali z odstrelom.« Zdi se mi, da je ta zahteva malo prehuda, posebno še, ko piše: »Hkrati pa moramo do petega leta odstreliti vse mlajše kozle, ki imajo nizke, ozke, tanke in slabo zakrivljene roglje in so tudi za svojo starost telesno pod povprečjem.« Trditev ing. Dečka je po mojem mnenju samo delno utemeljena. Res je, da rast rogljev v petem letu, če že ne prej, pokaže, v kakšnem okolju je živel do sedaj tak mladič. Če ima kozel v petem letu dobro telesno zasnovo in primerno raščene roglje, pomeni, da ima dobre dednostne zasnove, ki jih odda pri oploditvi potomcem. Če pa gams nima v petem letu rogljev čez ušesa in če so tanki itd., s tem še ni dokazano, da ima tak kozel slabe dedne zasnove. Mlad kozel, ki ima v petem letu slabo trofejo, ima lahko vseeno najboljše dedne zasnove, gene, ki garantirajo, da v petem letu pri zaskoku odda vse dobre lastnosti potomcem. Kozel z dobrimi dednostnimi lastnostmi je namreč lahko imel v rani mladosti kako bolezen ali pa je preстал eno ali več dolgih hudih zim in pri tem trpel pomanjkanje hrane, ki je prav pri mladičih bistvenega pomena za njihov telesni razvoj. Posledica je, da je telesno zaostal, da je rast rogljev okrnjena in da so po obliki slabši. So pa še tudi drugi različni zunanji vplivi, ki delujejo na razvoj telesa. Toda kljub telesni oslabeledosti je gams lahko obdržal v sebi vse dobre dedne gene, ki jih je dobil od staršev in ima možnost, da v prsku odda potomcem vse

najboljše dedne zasnove, ki pod ugodnimi razmerami razvijejo pri potomcih najboljše lastnosti. Pri mladih kozličih s slabimi roglji je mogoče dvojno: Kozel lahko izhaja iz rodu, ki ima slabo telesno zasnovo, v celoti slab razvoj zaradi slabe dednostne zasnove. Tak kozel bo tudi dal slabe dednostne zasnove potomcem. Ali pa so kozlički, ki so slabo telesno razviti, s slabimi roglji, ker je njihov razvoj zaradi pomanjkanja hrane ali zavljo kake bolezni v prvih letih življenja zaostal. Rast rogljev je nenehna, do skrajne meje gamsove starosti, seveda v mladih letih je živahnjša, v petem, šestem letu starosti pa vedno manjša, tako v dolžino kot širino, tako da pri prav starih kozlih ali kozah prav težko določimo pravilno starost. Rast rogljev je torej najbolj živahna do petega leta starosti, seveda v primeru, če ima gams dobro dednostno zasnovo, da je zdrav in da je bil dobro hranjen.

Strinjam se s piscem, da dobro pregledamo kozle do petega leta starosti, kakšni so po telesu, kakšne imajo roglje, če so ti tanki ali slabo zakrivljeni v primerjavi z enakimi sovrstniki iste starosti. Zdi se mi pa, da bi napravili veliko napako, če bi se ravnali po predlogu ing. Dečka in bi vse take kozle postrelili. Tudi mlad kozel, ki ima v petem letu še slabe roglje in je telesno nekoliko zaostal, ima lahko v sebi vse dobre dedne zasnove za potomce. Sicer je pa ocenjevanje gamsov v naravi čestokrat težko in je stvar težko lovsko dobro zagovarjati. Mislim, da bi o odstrelu mladih kozlov lahko odločal samo dober lovski čuvaj, ki živi stalno med gamsi in ki opazuje gamsji rod skozi leta. Če opaza lovski čuvaj, da so v določenem revirju stalno mladiči s slabimi roglji, v procentu, ki se ne sklada s procentom ostalih v lovišču, potem je verjetno, da je tu del gamsjega rodu, ki ima slabe dednostne zasnove. V takem primeru je seveda upravičen gojitveni odstrel v vsej ostrini. Mnenja sem, da naj bi bil odstrel gamsjih kozlov do petega leta starosti omejen, dobro premišljen in naj velja krogla le tistemu kozlu, ki ima res slabo telesno zasnovo in slabe roglje. Odstrel naj se izvrši pod vodstvom dobrega čuvaja, ne pa kot pravi pisec, »zakaj naj bi odlašali z odstrelom«.

Žuželke, ki uničujejo nagačene živali

Inž. Janez Titovšek

Lovske trofeje, nagačena divjad ter druge preparirane redke živali so lovcu v ponos in za okras njegove lovske sobe. Trofeja je pravičnemu lovcu poleg vseh čarov, ki mu jih nudi lov in doživljaji v lovišču, bistvo njegovega lovskega udejstvovanja. Lepa nagačena divjad budi lovcu spomin na srečen in plemenit dogodek v lovišču.

V prijetni lovski sobi pa se lahko naselijo tudi žuželke, ki lovcu marsikdaj pokvarijo razpoloženje. Te žuželke uvrščamo po sistematiki v dve družini in sicer v slaninarje (Dermestidae) in molje (Tineidae). Omenjene žuželke pogosto prebivajo v naših stanovanjih pa tudi v naravi na cvetovih. Za svoj razvoj in obstoj potrebujejo hrano, ki je predvsem živalskega izvora, kakor: volno, krzno, živalsko dlako, surovo kožo, slanino, suho meso, perje itd. Le redko se zadovolje z rastlinsko hrano, kot moko, testeninami, tekstilnimi izdelki in podobnim. Medtem ko se hranijo in razvijajo, uničujejo človekove dobrine, zato jih štejemo med velike škodljivce.

Na trofejah in nagačenih živalih delajo škodo predvsem gosenice moljev ter ličinke in hrošči slaninarjev. Molji lahko kmalu po nagačenju napadejo trofeje dlakaste in pernate divjadi, če dlaka in perje nista prepojena s strojilom, slaninarji pa navadno dalj časa po nagačenju, kar je odvisno od strojila ter kvalitete dela pri prepariranju. Pri množičnem napadu slaninarjev lahko v razmeroma kratkem času razpadejo najbolj cenjene trofeje, morda le enkrat v življenju uplenjene divjadi, npr. trofeja divjega petelina ali ruševca in podobno.

Da bi pravočasno preprečili razdejanje trofej, če bi se omenjeni škodljivci naselili in zelo razmnožili, je prav, da se z njimi pobliže spoznamo, kakor tudi z načini in sredstvi za njihovo zatiranje. Molji so vsakomur poznani; zaradi tega jih ne bom opisoval, temveč le naštel.

Škodljivi za nagačene živali so: 1. molj, ki se razvija v volni (*Tineola biselliella* Hum.), 2. molj, ki uničuje preproge (*Trichophaga tapetzella* L.) in 3. molj v krznu (*Tinea pellionella* L.).

Iz družine slaninarjev pa so škodljivi: 1. rjavi krznar (*Attagenus piceus* Oliv.), 2. pegasti krznar (*Attagenus pellio* L.), 3. muzejnik (*Anthrenus museorum* L.), 4. pegasti muzejnik (*Anthrenus verbasci* L.), 5. rdečerobi muzejnik (*Anthrenus*

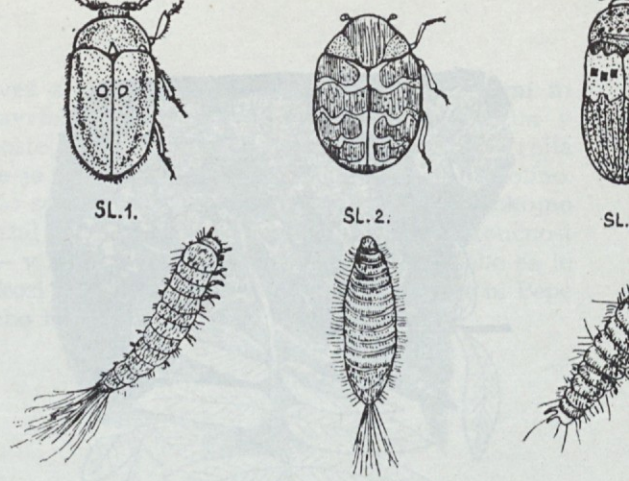
scrophulariae L.) in 6. slaninar (*Dermestes lardarius* L.).

Rjavi in pegasti krznar sta si po obliki telesa podobna. Imata podolgovato jajčasto telo, ki je veliko 3,3—5,5 mm. Hrbtna stran je črna ali temno rjava, trebušna pa rjava. Telo imata pokrito z drobnimi dlačicami. Ločita se med seboj predvsem po tem, da ima pegasti krznar na vsaki pokrovki pego, ki jo tvorijo bele dlačice, rjavi krznar pa ne. Odrasla ličinka obeh krznarjev meri do 9 mm. Hrbtna stran ličinke je temno rjava, trebušasta stran je svetlejša. Tudi ličinka je pokrita z gostimi dlačicami. Na koncu zadka ima značilen šop dolgih svetlo rjavih dlak (sl. 1). V ugodnih življenjskih pogojih imata oba škodljivca v enem letu le po eno generacijo. Po odložitvi jajčec (do 100) samica pogine. V desetih dneh se razvijejo iz njih ličinke, ki potrebujejo za svoj razvoj skoraj vse leto, da se zabubijo. Iz bube se razvije odrasel rjavi ali pegasti krznar.

Muzejnikji so hroščki, 2—4,5 mm veliki, jajčaste oblike in pisano obarvani. Med seboj se razlikujejo le po obliki in obarvanosti peg na pokrovkah. Tipalki sta kratki in kijasti. V ogrevanih prostorih so aktivni tudi čez zimo; zato so tedaj še večji škodljivci. Ličinke vseh obravnavanih muzejnikov so si med seboj podobne. Rjava odrasla ličinka je 5—5,5 mm velika. Njeno telo pokrivajo kratke in dolge črne ali rjave dlačice. Zadnji členek telesa je opremljen s šopom dolgih dlačic. Ličinka raste kakih 10 mesecev. Muzejnikj ima na leto po eno pokolenje (sl. 2).

Slaninar je velik do 9 mm. V osnovi je črn. Sprednja polovica pokrovk je pokrita z rumeno sivimi dlačicami, druga polovica pa s črnimi. Na sprednjem rumeno sivem polju pokrovk so temni madeži. Mlada ličinka je svetlo rjava, ko pa doraste, potemni. Odrasla je dvakrat daljša od hrošča. Telo ji pokrivajo rdečkasto rjave dlačice. Zadnji členek (segment) nima šopa dolgih dlačic, pač pa dva nastavka. Samica odloži na skriteh mestu okoli 150 jajčec. V nekaj dneh se iz jajčec razvijejo ličinke, ki pri sobni temperaturi 20 do 25° C dorastejo v približno 25—30 dneh in se nato zabubijo. Iz bube se razvije hrošč. Hrošč živi leto dni. V prostorih, ki so pozimi ogrevani, ima slaninar več pokolenj (sl. 3).

Nagačeno divjad moramo vsako leto vsaj enkrat dobro pregledati. Spomladi, ko se pojavijo hrošči (samice in samci) in gredo na svatovanje, jih ni težko opaziti. Plezajo po stenah, po oknih, pohištvu, skratka povsod jih je mogoče najti. Ličinke, čeprav se tudi dobro gibljejo, se ne oddaljujejo od vira svoje hrane. Lahko jih opazimo le na ali v trofeji. Zatiranje teh škodljivcev pa vendarle ni tako preprosto, čeprav imamo na voljo celo vrsto sodobnih kemičnih sredstev. Najenostavneje je zapraševanje trofej s sredstvi na osnovi DDT ali HCH. Vendar samo zapraševanje ni vedno uspešno, predvsem pri pernati divjadi ne; zato se ga poslužujemo le preven-

tivno. Če so škodljivci na trofejah že naseljeni, dosežemo popoln uspeh le z uporabo strupenih, nevarnih plinov, kot sta cianovodik ali fosforovodik. Toda uporaba obeh plinov je v stanovanjih sila neprikladna, ker sob ni mogoče popolnoma zatesniti. Oba plina sta tudi za človeka življenjsko nevarna.

Praktično najbolj primerna oz. pripravna in dovolj učinkovita načina zatiranja škodljivcev trofej v stanovanjih sta ogljikov žveplec in gamacid v palicah. V pločevinasto posodo, ki dobro tesni, postavimo nagačeno žival in poleg še ogljikov žveplec. Plin, ki se razvija, v 24 urah uniči ves mrčes. Se enostavneje je zadimljenje sobe z gamacidom, ki za človeka ni strupen, niti škodljiv prehrabnim artiklom. Gamacid lahko kupimo v vsaki drogeriji ali trgovini, ki se ukvarja s prodajo kemičnih zaščitnih sredstev. Navodila za uporabo so priložena.

»Lovcu« za zlati jubilej

Lenart Zupan

*»Lovcu« se pol stoletja je izteklo
in v lovorov se venec zlat je vpletlo.
Čtiva vedrega in vzgojnega obilo,
tudi slik — končno barvnih — »Lovca«
je pestrilo.*

*Tem, ki liste »Lovca« so polnili
in onim, ki so ga krojili:
mrtvim slava — živim čast
za vzorno delo — lovstvu v rast!*

*K čestitkam za zlati jubilej
mu lovci kličemo: Le tako naprej,
z napredkom še v nadaljnji dobi
nam varno čolnič lovstva vodi!*

Jerebika

Slavko Kovač

Jerebika (*sorbus aucuparia*) raste raztreseno po vsej Sloveniji. To skromno, le 10—15 m visoko drevo ima življenjsko dobo do 80 let in prenese tudi ostro podnebje našega hribovja. Drevo prične roditi že s 5.—6. letom, ko je visoko 3 do 4 metre. Jerebika v maju, ko cvete, in jeseni ter pozimi, ko nosi svoje koralno rdeče šope plodov, zelo opleša naravo in je primerna tudi kot okrasno drevo. Nas lovce in ljubitelje narave zanima predvsem zato, ker nudi s svojimi plodovi obilno hrano pticam in divjadi. Z njenimi plodovi se hranijo številne ptice pevke, gozdni jereb in veliki petelin, po tleh pa pobira odpadle plodove vsa rastlinojeda divjad, od jelenjadi do zajca.

Pri združevanju kmetijskih površin, regulacijah vodnih tokov itd. vse bolj zginjajo gozdički in grmišča, ki nudijo pticam pevkam in divjadi kritje in hrano. Lovske družine skušajo izgubo teh površin nadoknaditi z zasajevanjem remiz na površinah, ki niso zanimive niti za poljedelstvo niti gozdarstvo. V vsako remizo spada poleg drugih grmovnih in drevesnih vrst tudi jerebika, ki nudi jeseni in pozimi obilo hrane. Družine, ki nimajo možnosti zasajevanja remiz, naj bi sporazumno z gozdarji pogozdile s to drevesno vrsto obronke gozdov, zasadile ob poljskih poteh in cestah drevorede ipd. V vsakem lovišču je dovolj priložnosti, da zasadimo to drevo, le poiskati ga je treba. Povežimo se tudi s čebelarji, kajti jerebikino cvetje nudi čebelam zaželeno pašo.

V mnogih naših nižinskih predelih že več let razpravljajo o potrebi zasaditve vetrnih pasov, inštitut za gozdarstvo pa je tudi izdelal načrte. Vse pa je obstalo na mrtvi točki, verjetno zaradi pomanjkanja sredstev. Menim, da je naloga lovskih družin v teh krajih, da se aktivno vključijo, saj je obstoj takšnih vetrolomnih pasov življenjskega pomena tudi za gojitev male divjadi. Lovske družine bi morale biti nositeljice pobude za nadaljevanje del, morale pa bi tudi prispevati k stroškom z denarjem in delovno silo. Vetrni pasovi bi morali biti zasajeni tako, da bi imeli grmovni sloj, nato naj bi sledil pas nizkega drevja (jerebika) in nato močno, proti vetru odporno drevje (hrast, rdeči hrast, bor). Takšno obliko naj bi imel vetrobrambni pas na obe strani. Prav tako pa bi lahko zasadili obronke gozdov proti polju in s tem oplešali pokrajino ter zaščitili gozd pred viharjem in sončni pripeki. Pri zadostnem interesu lovskih družin bi bila drevesnica v Mengšu pripravljena vzgojiti jerebikine sadike. Naloga področnih lovskih zvez bi bila, da zainteresirajo lovske družine, zberejo naročila in v skladu z večletnimi lovsкими načrti predvidijo vsakoletno sajenje jerebike in drugih drevesnih ter grmovnih vrst.

Sajenje jerebike je najugodnejše spomladi. Drevesce zavarujemo pred poškodbami (srnjak z guljenjem) z dvema koloma.

Ta skromni prispevek naj opozori lovske družine na drevo, ki pomaga pri naravnem prehranjevanju ptic pevke in divjadi v naših loviščih, ki so ponekod že kar skopa z naravno hrano.

Pepe

Marko Matičič

Lov mu je prešel v kri in meso, da ni imel miru. Če je le utegnil, je obiskal vse svoje stave in jih založil z novimi vabami. Spomladi, ko ga je obiskal kožuhar, je ta vedno odšel s polno torbo lepih kunjih in lisičjih kožuhov. Ljubil je svojo domačijo, svoj kraj in okolico, še najbolj pa gozdove, ki so mu bili pravi dom in ob vsaki hudi uri zatočišče, v duševni stiski spovednik, hkrati pa neusahljiv vir miru in sreče. Gozdove, vsak delček lovišča, je poznal daleč naokoli in znana mu je bila sleherna stezica, čeprav že mnogo let opuščena in zarasla. Saj je stari Pepe neštetokrat hodil po njih v snegu in dežju ali po šumečem listju. V lovišču je poznal sleherno divjad in dajal je vsaki svoje ime. Živel je z gozdom in njegovimi prebivalci. Nemalokrat je pomagal osiroteli srnici, zajčjemu

leglu, dostikrat gazil do pasu v snegu po strmini, da je pravočasno založil krmišča, ki jih nikoli ni pustil praznih. Ob njegovem seniku si je vedno opomogla od zime opešana divjad. Po svoji lovski vesti je štítil šibkejše živali pred močnejšimi, pred napadalci. Leto za letom ni bilo spremembe v njegovem delu in življenju. Naenkrat pa so prišla leta in bolezen. Vso zimo je moral ostati v postelji. Toda huje je trpel zavljo tega, ker v zimskih težavah ni mogel stati ob strani svoji ljubljeni divjadi. Kadar ga je obiskal sin iz mesta, mu je naročal, kje in kako naj poskrbi za divjad. A to je bilo zanj premalo. Ko mu je nekoliko odleglo, je težko čakal pomladi in zelenja. Počasi je sneg le skopnel in v grapi za hišo se je zopet oglasil žuboreči potoček, v bregu pod gozdom pa so se pokazali prvi telohi in trobentice. Pepetu je srce gorelo od sreče. Nemirno je vlekel pipo, opazoval veselo pomladansko življenje in vdihaval topel vonj po mahu. Tisto pomlad je zgodaj ozelenelo. Pepe je zopet srečen zahajal v gozd. V srcu je bil mlad kot nekoč, toda moči mu je bila izpila bolezen. Pri hoji je čutil rahlo bolečino in moral si je pomagati s palico. Ob vsakem klančku mu je jemalo sapo, da je moral počivati. Kljub temu so bile tudi to pomlad solnice polne in Pepetu se je kar samo smejalo, ko je gledal steptana tla okoli njih. »Tudi letos si bom izbral enega od starih,« je predel misli, »tistega s Suhega vrha, ki hodi v moje deteljo.«

Prišel je junij in Pepeta mnogo večerov in megljenih juter ni bilo doma. Čakal je in zalezoval. Končno je neko hladno jutro po enem letu zopet spregovorila njegova puška. Obležal je star srnjak s sivo glavo. Po rogovju sodeč, je rogač nekoč nosil kapitalno trofejo. »Ni več tak, kot je bil nekoč; odslužil je.« Ob misli, da je tudi sam odslužil, je Pepeta spreletelo. Zavedal se je, da je to njegov zadnji. Potrt se je privlekel domov in njegova svežina duha in življenja je splahnevala. Še je hodil v gozd in skrbel za divjad, toda v očeh ni bilo več ognja, v duši je kljuvala zavest, da je vsemu živemu zapisana smrt.

Približala se je zopet zima in Pepe je znova naprožil svoje stave v gozdu. Upal je, da bo tudi to pomlad mogel trgovcu pokazati vsaj par zlatogrlih kožuhov. Ko se je vračal, je jelo narahlo snežiti. Ves bel je prišel domov in težko je dihal. Hoja ga je utrudila in v prsih ga je zbadalo, da je legel brez večerje. Dolgo se je premetaval po postelji; ni in ni mogel zaspati. Po glavi so mu kar naprej blodile misli o njegovih pasteh in stavah. Nekaj je naredil novih, nekaj jih je obnovil, ker so bile preperle, potrebne popravila. Vedno težje je dihal, se v vročici premetaval, mrmral in stokal. Najraje bi bil vstal in hodil, hodil po metežu čez polja in gozdove. Dušilo ga je, da ni mogel več vzdržati. Vstal je in se opotekel k oknu. S težavo ga je odprl in zadihal

svež zrak. Pa se mu je zmehljalo pred očmi in zavrtelo. Prestregla ga je žena in spravila v posteljo. Sunkovito je hropel in mrmral. Vrnila se je stara bolezen in žena je odhitela v dolino. Ko se je vrnila z zdravnikom, je Pepe spokojno ležal na postelji in strmel daleč, v neskončnost — v njegov svet gozdov in divjadi. V sobo se je skozi odprto okno tiho vsipal sneg, kakor bi Pepe tiho hodil po gozdu...

Banačan pri nas in mi v Banatu

Dane Namestnik

Diana je tako hotela in pred tremi leti sem se seznanil z Andrašem, mladim Banačanom. Mudil se je v Sloveniji, ko je pomagal svaku pri gradnji vikenda na Vačah. Da sva se seznanila, je precej pripomogel moj zeleni klobuk z lovskimi značkami. To je bil dovolj viden znak, da sem član zelene bratovščine. Drezala ga je zelena žilica in zaupal mi je svojo veliko željo — upleniti srnjaka. Povedal sem tovarišem v lovski družini o Andrašu in njegovi želji. Razumeli so in povabili smo ga kot gosta v času prska. Pripovedoval nam je o lovu pri njih, o njihovi poljski divjadi in da do pred tremi leti sploh niso videli srne v lovišču. Povedal je, da pri njih ne potrebujejo risanic, a da kljub temu dobro strelja s kroglo. Da pa nas je o tem prepričal, je porabil precej časa in veliko nabojev.

* * *

Po lovišču smo ga vodili izmenoma. Bil je neizkušen za to vrsto lova. Na klic rogati ženini tiste dni niso šli, zato smo poskušali na zalaz. Naš gost je nepričakovano hitro dojemal potrebne veščine, včasih se je celo kar prepočasi plazil za obronki, zlasti ko je bilo sonce že precej za hribi in je mrak hitro zma-

Andraš med prijateljema

Foto D. Namestnik

goval nad dnem. Gost je videl dovolj srnjakov, do strela pa dolgo ni mogel. Neko jutro v megli pa mu je Janez pokazal srnjaka, ki je poln razboritosti šel naravnost proti njima. Andrašu so v naglici rojili po glavi vsi nauki in nasveti: varovalka, naprožilec, pleča, vrat... Toda gromek pok ga je streznil. »Veliki lovac« v lovski mrzlici ni utegnil misliti. Pozabil je in namesto za naprožilec zadaj potegnil spredaj — sprožilec. Srnjak je v dolgih skokih bokajoč izginil v varstvo megle in to pot pozabil na sladko deteljo in »zakonsko« življenje...

Potem sva poskusila na čakanje. Neki večer sta jo že precej pred mrakom primahala srna in srnjak na deteljo v Kajetovem laz. Bil je plemenjak z zavidanja vredno trofejo, ki ga je Janez — vodja našega revirja — namenil še kakšno leto za pleme. Ker pa se je dopust našemu gostu bližal koncu, smo bili pripravljene pustiti mu celo to trofejo. Pomeril je na kakih sto korakov. Po rezkem puku je srnjak dvignil glavo in po nekaj skokih obstal. Ko ga je zmotil še drugi strel, jo je počasi mahnil za srno, ki je že prej skočila.

»Još sutra i ne idem više!« je bil sklep razočaranega toda volje polnega gosta. Diana mu je naslednje jutro v Dolgi dolini zadržala šesteraka. Janez, ki ga je spremljal, je pravil, da je bil Andraš bled ko kreda. Vsi, ki smo v tem lovu živeli z njim, smo si oddahnili in mu želeli lovski blagor, nato smo vsi noč suvali krogle na balinišču bližnje krčme in morili zelenke (po dva litra).

Za spomin je naš Andraš dobil klicalo za srnjaka in kar dobro se je naučil pivkati. Pisal nam je tudi, da jim je lovska zveza v Beogradu dovolila odstrel srnjaka v matičnem lovišču. S svojim novim lovskim pripomočkom je pred očmi tovarišev priklical lepega srnjaka iz koruze. Pozneje nam je pokazal trofejo. Pri nas so taki srnjaki redki, le barva rogov je bleda, skoraj bela.

Lani je Andraš zopet prišel, to pot kot izkušenejši lovec. Kljub temu njegovim strelskim sposobnostim nisem zaupal. Prvi dan mu nisem pustil streljati na rdečega svata, ki se je sredi popoldneva pasel na travniku v Miški. Razdalja kakih stopetdeset kora-

kov se mi je zdela prevelika in s karabinom še vedno ni imel kaj prida izkušenj.

To pot je odšel brez trofeje, pa mu zato ni bilo hujo. Pridobil je še eno lovskih veščin: naučil se je brzdati strast.

Jesenskega dne je prišlo pismo za Lovsko družino Šmartno pri Litiji: »Pri nas se je pričel lov. Zajcev, fazanov in jerebic imamo kot še nikoli. Vabimo vas, da se udeležite lova pri nas in spoznate naše kraje, naše običaje, naš lov. Lovačko društvo 'FAZAN' — Velika Greda, Banat.«

Spomnil se nas je naš prijatelj Andraš. Peterica se nas je domenila in po naporni vožnji — čez 600 km — smo se znašli celi in zdravi v banatski vasi. Dolga kaka dva kilometra in nekaj deset kilometrov oddaljena od Vršca. Za nas popolnoma nepoznano okolje, ravnina brez gozda, njiva, do kamor ti seže oko.

Bili smo presenečeni nad gostoljubnostjo tamkajšnjih ljudi. Občutili smo njihovo pozornost doma in na lovu. Trudili so se, da bi odnesli čim več lepih vtisov in čim boljše mnenje o njih.

Njihov način lova je bil za nas nov. Izbrali smo določen predel. Na primer: ob kanalu Begej do železnice in tam zaključimo. V obliki podkve smo krenili v določeno smer, oddaljeni drug od drugega za dober streljaj. Pri moji veri, ko bi prej vedel, da je zajca v ravnini tako težko položiti na kosmato plat, ne bi streljal po vsakem. Edina tolažba nam je bila, da tudi naši gostitelji niso zadeli z vsakim strelom. Kam bi sicer s plenom!

V naših loviščih je zajec sorazmerno dosti bolj redek, prav zato pa imamo mnogo več užitka, če doma prevrnemo enega, kot pa če jih popokaš cel ducat v banatskem lovišču. Za naše pojme je tam zajec prelahek plen. Vendar, na uho povedano: sram nas je bilo, kadar se je zemlja zakadila dva, tri metre za dolgouhcem, ki je le še pospešil svoje gibanje v »svobodno cono«. Na koncu lova pa so bili nekateri brez municije in brez — zajca.

Lovskih psov nimajo. Za gonjo jih ne potrebujejo, pravega poljskega lova s psi ptičarji pa ne goje. Vendar pa bi bili psi potrebni, da bi ne zgubili toliko obstreljene divjadi. Praviijo, da mora biti hrane tudi za lisice. Menim pa, da si le-te dovolj opomorejo že z mladiči zajcev in fazanov.

V spominu nam bo ostal stari lovec Antal. S seboj smo prinesli domačega žganja, prave slivovke. Pred lovom smo jo ponudili našim gostiteljem. Najbolj jo je pohvalil stari Antal. Vprašal je, če je to »slovenska šnops« in se ponudil, da izpije še enkrat. Žal smo Antala potem morali pustiti pri neki Romunki, ki ima hišo sredi lovišča... Od tedaj se ga drži ime »Slovenska šnops«.

Lani smo ponovno obiskali prijatelje v Banatu. Tokrat smo krenili z avtomobili, kajti predobro nam je bila v spominu prva vožnja z vlakom. Takrat smo stali na eni ali celo nobeni svoji nogi. Več časa smo posvetili obhodu po »ataru« (lovišču). To je srednje veliko, povsem ravninsko lovišče. Računajo na več tisoč zajcev, v lovišču pa je tudi precej fazanov in jerebic. Kot sanitarni higienik je številna lisica, ki pa jo spomladi kar preveč uničujejo. Zadržna leta se je tod naselilo tudi nekaj srnjadi.

V lovišče ne vlagajo veliko, sicer pa tudi dohodkov ni. Lepe dohodke pa bi imeli, če bi vsako leto odlavljali žive zajce, kar bi bilo priporočljivo tudi glede na stalež. Tega ne delajo, čeprav ima področna lovska zveza v ta namen mrežo, dolgo nekaj sto metrov. Lovijo samo ob nedeljah in državnih praznikih. Družina šteje okrog trideset članov. Po nekajkratnem preobilnem plenu so sklenili, da bodo lovili na vsakem lovu le toliko časa, da dobi vsak

Na lovskem obhodu »ataru«

Foto D. Namestnik

lovca po en kos divjadi. Divjad namreč ne gre v denar in to predvsem zaradi odročnosti od večjih mest.

Na našem zadnjem obisku nas je bilo šest lovcev. Nismo več samo streljali, bolj smo skušali doživljati družabnost takih skupnih lovov. V tem smo tudi uspeli. Potrudili smo se, da pustimo pri naših gostiteljih kar najlepše vtise in tudi mi imamo lepe spomine nanje. Predvsem so se izkazali kot strelci. Njihov predsednik Mišo Duduković se je izkazal pri lovu na fazane. Ob neki priložnosti, ko smo prej dvakrat pregledali nek manjši predel in smo bili prepričani, da ni fazana v njem, smo se zbrali k pogovoru. Tedaj je za hrbti sfrčalo. Mišo je spustil iz rok škatlico cigaret in vžigalnik, snel puško z rame, jo odpel, pomeril in fazan je padel, ko nam še na misel ni prišlo, da je kaj takega sploh vredno poskusiti. Čestitali smo mu za izreden refleks in ga tolažili, da bo kupil nov vžigalnik, ki ga nikakor nismo mogli najti.

Andraš je prodal puško novincu Pišti. Potem je hodil z njim brez nje. Dolgouhec jo je primahal kakih petdeset korakov mimo njiju. Pišta dvigne, meri, pritisne... zajec pa pospeši skoke. Pišta hoče tudi z drugim pomeriti, toda Andraš mu iztrga puško: »Nemoj táko, vidi ovako!« Pomeri za že precej oddaljenim zajčkom in videli smo, kako je ubožec med kozolci, ki jih je prevračal, izpustil dušo. Andraš se je prijel vzdevek »profesor lova«. Obloženi z nekaj uplenjene divjadi in živimi gosmi ter purani za Martinovo smo se vračali po avto cesti. Med potjo smo obujali vtise. Toda bilo jih je toliko in tako nepozabnih, da je bilo tudi dvanajst ur, kar smo se vozili, zanje premalo. Zato se ob vsaki priložnosti spominjamo tovarišev iz Banata. Sklenili smo, da poleti vsak od nas, ki smo se naužili gostoljubja pri njih, povabi od tam prijatelja k nam na srnjaka.

PO LOVŠEM SVETU

Delta Volge – nacionalni park

Največja evropska reka, dolga okoli 4000 km, se pri Astrahanu izliva v Kaspijsko jezero oz. morje. Njen izliv ima obliko delte, z okoli 2000 rokavi in kanali. Eden izmed rokavov se imenuje Lotos, saj tam raste ta rastlina na površini okoli 60 hektarov. To je naj-severnejši kraj, kjer lotos sploh še cvete. Ponekod ga imenujejo tudi »kaspjska roža«. Listi lotosovega cveta imajo tudi do 80 cm premera. Lotos, ki ga je sicer mnogo v Srednji Aziji, Indiji, na Cejlonu in Japonskem, cvete samo tri dni in menja barvo od škrlatne do svetlo rožnate. Od najstarejših časov pa do danes drži preko Volgine delte tudi pot številnih ptic, ki se jeseni selijo na jug, spomladi pa vračajo na sever.

Zaradi velikega prirodnega bogastva, bodisi rastlinstva kot živalstva, je sovjetska oblast večji del

Foto inž. I. Kalan

Volgine delte že leta 1919 razglasila za nacionalni park. Obsega tri predele v zahodnem, srednjem in vzhodnem delu delte in meri 70 000 ha. Namen parka je, da ščiti predvsem redke ptice. Seveda pa služi tudi znanstvenim namenom, predvsem ornitologom, ki proučujejo ptičje selitve, razmnoževanje in drugo. V teh predelih npr. živi še bela čaplja, ki je bila v začetku našega stoletja pred uničenjem. Njeno krasno belo perje so tedaj izvažali iz Rusije in je krasilo predvsem klobuke elegantnih Parižank. Razen bele čaplje živijo tu tudi druge redke vrste čapelj, škurhi, ibisi in žličarke.

Seveda so prebivalci teh predelov, zaraščenih s trstjem in drugim rastlinjem — kot prava džungla — tudi divje rase vseh vrst, kormorani, divji labodi, ribji orli, lisice, vidre, rakuni in celo divji prašiči.

-elf-

I Z L O V S K E G A O P R T N I K A

Kaj naj bo lov

Lov ni streljanje na divjad, ni le uplenitev; to je zgolj zadnje dejanje lova. Zame ni lov, če sedem ob drevo ali na visoko prežo, pa se pokaže npr. srnjak, ustrelim, si zataknem zeleno vejico in grem. Ali, čuvaj me posadi na skalo in pove, da se bo ob 18.25 pojavil v plazu ob tistem ruševem grmu gams, ki ga po strelu vzame na skrb čuvaj, jaz pa jo mahnem v koč. Ali, pozimi ob luni splezam pri mrhovišču na pripravljeno prežo in čez pol ure uplenim lisico, ki jo je mesec dni vadil čuvaj, da je bila kakor domača. Ali... itd.

Ali je lov res zgolj lov na število plena in na vrhunske trofeje? Če mi npr. srnjak pomeni le zaporedno številko v seznamu mojega plena in trofejo le rogovje z vrhunskimi točkami, potem sam kot lovec nič ne pomenim, ker sem zgolj prazen avtomat za streljanje. Lovec pa divjad doživlja. Se pravi, z določeno divjadjo moram biti v stalnem stiku. Postati mi mora dober znanec v vseh njenih navadah, poteh, obnašanju, gibanju, oglašanju, glede previdnosti, plašnosti, zaupljivosti, ostrosti njenih čutov, inteligence itd. Tako npr. pri srnjaku moram preslediti in dognati, kje se drži čez dan, kdaj in kam hodi na pašo, kako je oprezen, kdaj zvečer ali zjutraj izstopa, po katerih stečinah hodi na pašo in s pašo, kam hodi v vročini pit, kdaj in kako se oglašča, ali je srborit, kako se obnaša do okolice in seveda, kakšne postave in barve je, kakšno ima rogovje, če ima kake posebne telesne značilnosti, kako izgleda sled njegovih parkljev itd. Za vse to potrebuje lovec časa in veščine za opazovanje; mora poznati mrtvo in živo naravo svojega okolja. Iz vsega tega pa sledi, da ne bom streljal srnjaka prvič, ko se mi pokaže, ne drugič in ne tretjič, temveč šele, ko sem dovolj časa z njim tako rekoč živel, ga opazoval, spoznaval okolico in primerjal z drugimi srnjaki in ocenjeval, trikrat, desetkrat. Zato sem ga opazoval nemalokrat že pred lov-

nim časom, tako da mi je postal dober znanec od nog do glave. Ko ga potem uplenim, je to zadoščenje in lovsko doživetje, četudi je morebiti edini moj plen lovne sezone in trofeja le poprečna ali celo slaba, a bo doživetje ostalo nepozabno in spomin se mi bo z veseljem in zadoščenjem vračal na doživetja s tem srnjakom. Kako revni na doživetjih so pleni in trofeje na tekočem traku, ker se kupi bežnih strelskih vtisov med seboj pomešajo in v spominu ostane le meglen in v zrelih letih večkrat tesnoben občutek prabitne sle po moritvi. To ni lov. Lov pomeni živeti z divjadjo!

M. Š.

Divji prašiči v lovišču LD Žalec

Divji prašiči so v žalskem lovišču le občasni gosti. Včasih jih od Kozjaka ali kdo ve odkod le prižene njihova potepuška narava, da se nenadoma pojavijo na našem Dobniku, Kjumu, pa tudi na Ponikvo zaidejo. Kadar pa pridejo, neusmiljeno rijejo po krompiriščih, lomijo koruzo in mlatijo pšenico, da je škoda kar občutna. V takih primerih smo lovci deležni pikrih pripomb kmetov, češ kako to, da imajo lovci tako razvajene prašiče. Po takih nenajavljenih prašičjih gostijah moramo v naslednjih dneh prešteti manjkajoče koruzne storže, izmeriti povaljane pšenične njive in razrita krompirišča. Koliko besed je potrebnih in seveda tudi računskih dokazil, preden sta obe stranki zadovoljni. Večkrat pa je kmet razočaran, ker je po njegovem odškodnina pre nizka. Pravijo, da naj bi te mrcine postrelili, pa bi bil na obe plati mir. Toda lažje rečeno, kakor storjeno. Koliko bojnih pohodov je bilo že jalovih, ker so črnuhi nestalni in jo navadno prej popihajo, preden zvemo zanje. Naš čuvaj Verdev je npr. v svojih čuvajskih letih položil nekaj pujsov na ščetine. Pa tudi Tkavec iz Ponikve je pred leti poravnal račun z močnim merjascem, ki se je

gostil na njegovih njivi. Mogočna glava tega merjasca krasí sedaj lovsko koč na Rinki. Lani pa me neko nedeljo popoldne prebudi eden naših članov iz Ponikve, češ da so ponoči uplenili najmanj 150 kg težkega prašiča in naj brž organiziram prevoz v Celje. Meni se kar ni dalo iz hladne sence, toda tako velika mrcina zasluži brigo. Pa glej smole, tisto popoldne je bilo sila vroče in prašič se je spotoma do tehtnice v klavnici okaliral na 65 kg! Izgleda, da naša Kjum in Dobnik prašičem kar godita, ker so se v tem lovskem letu tod stalno naselili. Seveda so po njihah počenjali prave grdobije. Zato je naš lovovodja Rojc 30. novembra organiziral na Kjumu velik lov na prašiče. Povabili smo še sosednji družini. Iz previdnosti pa je Rojc naročil Jožetu, naj spusti kri enemu domačih pujsov, ki naj ga žena Nelka pripravi v krušni peči, ker bodo po končanem lovu gotovo potrebne kalorije.

Zjutraj je izgledalo precej klavnoro zaradi nekaj centimetrov novega, zelo mokrega snega na stari podlagi. Na kosu trdega papirja nam je lovovodja, edini optimist, kazal načrt, kako jih bomo. Ob devetih se je le končala posve-tovalna razprava in 30 lovcev in 15 gonjačev se je premaknilo. Ob desetih se je začela brakada od dveh strani. Po nekaj minutah so se oglasili prvi strel in potem je v presledkih pokalo do konca pogona. Okoli enajste zaslišim v hribu brakado in kmalu kriče: »Prašiči, pazite, prašiči!« Seveda sem bolj trdo poprijel puško, gledal pa tako ostro, da kmalu skoraj ne bi nič videl. Začujem strel in kriče: »Ga že imamo. Kako je velik!« Nekdo je celo vriskal. Najraje bi bil tedaj ptič, da bi poletel v nasprotni breg in tam videl, kaj se dogaja z merjascem. Okoli trinajste ure smo se zbrali na Sedlu, na vrhu Kjuma. Dobro smo bili razpoloženi, ker smo vedeli, da imamo najmanj enega prašiča, v Nelkini peči pa drugega. Le doktor Maks je godrnjal, ker je bil čisto moker. Začuden sem vprašal, od kod tak, saj je

bil vendar na stojišču. Pa mi pravi, da ga je lovovodja postavil pod tisto veliko bukev, s katere se je ves čas usipal moker sneg, on pa kot discipliniran lovec se ni premaknil. Dvomim, da je v družini še kdo tako discipliniran. Medtem so gonjači prišli z novico, da je lovovodja podrl velikega merjasca, naš gost Slavko Kovač pa ima manjšega, večjega pa še išče. Zadovoljni smo odšli v dolino do Jožeta, lovovodja pa je poskrbel, da pride plen za nami. Seveda smo bili radovedni, kako težki so prašiči, upoštevajoč »navado«, da na poti navadno močno shujšajo. Ugibali smo, ali jih bodo pripeljali z volji, s kravami ali traktorjem. Toda pripeljali so jih z lepim kombijem, v spremstvu upleniteljev. Res so iz kombija potegnili — na oko — 150 kg težkega merjasca. Kombi pa je moral nazaj po Slavka, ki je medtem našel še drugega obstreljenega prašiča, da oba in uplenitelja pripelje k Jožetu. Tako smo imeli dva težka merjasca in dveletno svinjo. Takega uspeha ne pomnimo v žalski družini in tudi njena blagajna ne.

Janko Krašovec

Na divje prašiče

S prvim snegom, ki je kot nalašč padel dan pred državnim praznikom, smo pričeli z lovi na divje prašiče. V lovišču LD Šmartno pri Litiji imamo nekaj idealnih revirjev za to divjad. Reka je že od nekdaj njihovo poznano zatočišče. Na Jastrebniku in Ščitu imajo obilo hrane v kostanjevi hosti, vsako leto pa jih redno sledimo tudi na Dobovcu ali v Krnici. Dokler še ni dozorel kostanj, so delali občutno škodo predvsem na ovsu in koruzi. Že tedaj smo vedeli, da je njihov stalež precejšen. Točnega števila ni mogoče ugotoviti niti po sledovih v svežem snegu, ker so prašiči precej nemirne krvi, med našo divjadjo pa prav gotovo najbolj prebrisan. V eni noči prehodijo na kilometre bregov in grap. Tako jih je moč isti dan slediti v več predelih.

V novembru in decembru se svinje bukajo in se ločijo od mladičev. Tedaj tudi previdnost malce popusti, še vedno pa jim ostane instinkt za pobeg med lovci na stojiščih ali celo med gonjači. Po občutku za varnost in po izredni previdnosti je divji prašič posebno znan. Kolikokrat so nam tudi iz trojnega obroča enostavno izginili!

Na Dan republike se nas je kakih dvajset lovcev »prašičarjev«, kakor nas imenuje ostalih trideset članov naše družine, odpra-

Na prvo decembrsko nedeljo 1967

Foto D. Namestnik

vilo na prašiče. Kmetje na Jastrebniku so nam pravili, kako je vso noč gomazelo in cvililo v Tičarjevem grabnu; merjasci da so se pretepali za »boljše polovice«. Brez dvoma se ščetinarji niso umaknili iz predela. S tem nam je bilo prihranjeno nekajurno obsledovanje. Po krajšem posvetu smo zastavili po obeh robih. Pri nas so prašičji revirji tako obsežni, da bi prvi na stojišču potreboval do zadnjega lovca na nasprotnem robu tudi uro ali dve. Iz dolgoletnih izkušenj starejši lovci vedo, da jo prašiči v nevarnosti skoraj vedno pobrišejo v iste smeri. Tudi za te smeri lovci vedo in na vse take točke — »štante« — lovovodja postavi strelce. Po preračunanem času, koliko bo potreboval zadnji lovec na stojišče, brakirji prično s svojim delom. Z dvema, tremi psi pretaknejo vse goščave, kjer bi lahko bili ščetinarji.

Pri nas brakirajo izključno lovci, ker mnogokrat nalete na prašiče, ki se umikajo pred psom. Tako je Slavko na omenjenem lovu z eno kroglo pogodil dva mladiča, ko je naletel na družino mladih, ki so se stisnili v gručo pred lajajočim psom.

Za to vrsto lova mora imeti pes posebno žilico in seveda tudi vaj. Nekoč smo imeli (tudi v sednjih družinah čislane) Bobija. Po njegovem nepravilnem koncu pa smo vzgojili nov rod brak-jazbečarjev, ki se večšine zasledovanja ščetinarjev uče od šestletnega Lumpija. Lumpi, utrjen brak-jazbečar, ima s svojim vodnikom »poveljnikom brakirjev« Vinkom največ zaslug za uspešnost vseh lovov. Tudi na omenjenem lovu je prignal pred cevi šest črnuhov, ki so padli pod našimi strelji. Kmetov France je med njimi, kot svojega prvega, uplenil kapitalnega merjasca, ki je očiščen tehtal 132 kg.

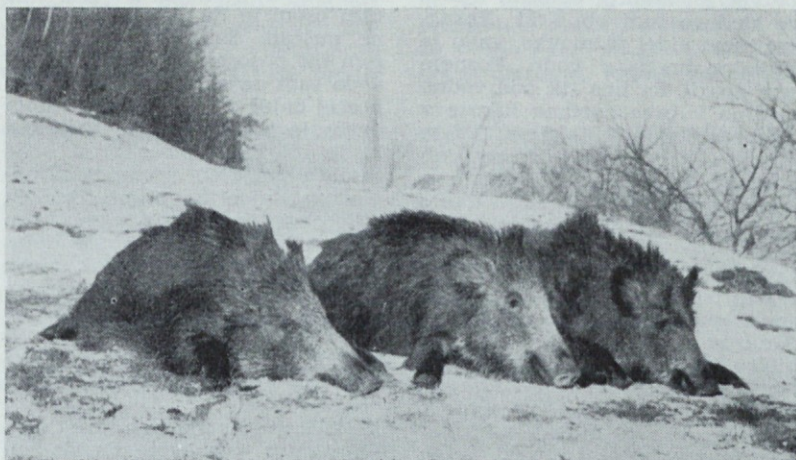

Foto D. Namestnik

Na drugem lovu, prvo decembrsko nedeljo, smo imeli gosta iz Italije. Uplenili smo štiri prašiče. Posebno z dvema, ki jih je spravil v večna lovišča lovski gost, se nam je saldo v blagajni znatno povečal.

Naslednjo nedeljo smo imeli drugega gosta iz Italije, ki že dvajset let hodi na divje prašiče. Prvič po tolikih letih je prišel do strela prav na tem lovu. Že zato je bil zadovoljen, čeprav ni zadel. Dva od treh na tem lovu uplenjenih prašičev-mladičev so spravili na oni svet lovski gostje iz sosednje litijske družine. Tako imamo s prvih treh letošnjih lovov skupno trinajst divjih prašičev. Uspešno. Vendar ne samo zaradi števila uplenjenih ščetinarjev. Skoraj vsi domači in tuji lovski gostje, ki smo jih na vsakem lovu gostoljubno sprejeli, so prišli do »ognja«. Med vsemi uplenjenimi prašiči ni bilo niti ene vodeče svinje. Primera, da bi pobegnila ranjena divjad, ni bilo. Tudi edino obstreljeno svinjo, ki jo je ranil gost iz Italije, smo izsledili in je padla pod strelom domačega lovca. Uspešnost vseh teh lovov pa je tudi v tem, da je prvič v njihovi lovski karieri doletela upleniteljska čast kar pet lovecev. Vsi menda že marljivo utrjujejo zadnjice. Čaka jih lovski krst!

Dane Namestnik

Pižmovke so se razmnožile

Z zanimanjem sem prebral stavke Toneta Černača o lovu s pastmi in še posebej o lovu s pižmolk in o tej najnovejši gostiji naših lovišč. Povsem se strinjam, da se je glodalec močno razmnožil tudi na Dolenjskem in ni bojazni, da bi ga z lovom iztrebili. Gotovo ni več reke niti potočka na Dolenjskem, kjer ne bi pižmolve imele svoja domovanja.

Že več let namreč opažam njihove sledove tudi ob Krki. Nekajkrat sem videl pižmovko, kako je šinila z brega v vodo. Pozneje sem opazil, da ima tik pod vodno gladino v breg zvrtno luknjo v premeru kakih 6 do 8 cm. Na te luknje sem postal pozoren ob tem, da je pižmovka zbežala v vodo in na mah izginila. Rahlo skaljena voda je šele pokazala, kam.

Letošnjo jesen, ko je bil vodostaj rek in potokov izredno nizek, sem opazil podobne luknje v breg ob potočku, ki teče tik pod avtomobilsko cesto med Poljanami in Karteljevem, to je med Trebnjem in Novim mestom. Ker je bil v pogonu potočni mlin — in kot povedano, vodostaj nizek — so bile luknje iznad vode in tako vidne od daleč. Pred nekaj leti

sva z novomeškim zdravnikom dr. Vodnikom zalezovala race ob potočku pri Ratežu, nedaleč od ceste Novo mesto—Šentjernej. Ko sem počasi stopal ob vodi, sem naenkrat opazil neznani živalci, ki sta se lovili po vodi. V trenutku sem pomislil, da sta morada vidri. Preden sem ugotovil, kaj bi moglo biti, sta živalci že zginili pod vodo. Ko se je skaljena voda očistila, sem opazil tik pod vodno gladino značilni luknji v breg. Dolgo sem čakal na mestu, da se bo kaj prikazalo, pa sem čakal zastonj. Tudi rac tisto jutro ni bilo. Da se ti glodalci zadržujejo tudi v naseljenih krajih stran od vode, potrjuje primer, ko so sredi Metlike ujeli in ubili pižmovko. V cestnem odprtem kanalu jo je presenetil pes. Marsikje ljudje pižmovko zamenjajo za »grozno veliko podgano«, ker je pač še ne poznajo oziroma ne ločijo od podgane.

P. Romanič

Dva plena brez strela

Pred več ko 30 leti sem zaradi okvare očesa moral opustiti svoje največje veselje in zabavo — lov. Sedaj sem upokojenec, pa bi rad lovцем povedal, kako sva s prijateljem Maligojem nekoč lovila na krnskih paninah in kaj se nama je pripetilo. Proti koncu novembra sva šla s prijateljem v planine na zajce in kotorne. Luna je tako sijala, da je bilo kar prijetno hoditi, saj nama je bil teren dobro znan. Med potjo sva napravila načrt za lov in po treh urah hoje sva bila na planini. Stopila sva v mlekarno in zakurila, da sva se ogrela, odpočila in seveda tudi okrepčala. Medtem se je zdanilo in tudi sonce je posijalo, da je bil čas iti na delo. Imela sva vsak svojega psička, ki sva ju takoj spustila. Še preden sva se na daleč razšla, me prijatelj opozori na krožeča orla, ki da sta nevarna tudi psom in da naj zato svojega ne puščam daleč od sebe. Zato sem bil pozoren na psičko in seveda tudi na orla. Naenkrat eden precej daleč od naju udari k tlom in že je zavekal zajec. Prijatelj, ki je bil bliže, steče proti orlu, sam pa opazujem prizor z daljnogledom. Zajec je kmalu utihnil in videl sem, da ga orel z eno nogo drži za hrbet in se poskuša dvigniti. Ker je bil zajec težak, teren pa ne preveč ugoden za vzlet, se nikakor ni mogel dvigniti. Ko je orel opazil, da teče človek proti njemu, spusti plen in se tako naglo dvigne, da strel ni bil moč.

Ko sva preiskala kake 4 kg težkega zajca, sva ugotovila, da mu je orel zapičil kremplje skozi prsni koš v pljuča in srce. Orla

sta še vedno krožila okrog Botagenc in zato sem ustrelil proti njima, nakar sta se spustila proti Rdečemu robu in zginila. Kmalu za tem je moja psička našla sled in šla precej visoko pod Botagnice. Pozoren sem bil na psičko in seveda tudi na orla, če bi se pojavil. Kar zagledam, da teče s planine Zaslapp gams, ki se mi je po obnašanju zdel nenormalen — poznam namreč navade gamsov, ker sem jih imel že precej na hrbtu. Tekel je naravnost proti psički in nestrpen sem bil, kaj se bo zgodilo. Pa zaslišim hav, ha, hav in že vidim, da teče za gamsom, ki se je obrnil naravnost navzdol. Psička je gamsa od zadaj napadala in še bolj sem bil prepričan, da z gamsom ni vse prav. Tekla sta kakih šest metrov mimo mene, a nisem mogel kaj, ker sem imel šibrenico. Kakih 50 metrov pod mano je psička zopet napadla gamsa, ki se je obrnil in sunil z roglji proti nji. Psička je odskočila, gams naprej, psička za njim. Teren mi je vzel pogled, ko zaslišim psičkin jok. Mislim sem, da se je ujela v past, zato stečem za njo, ki je medtem utihnila. Tedaj dober streljaj pred seboj opazim grmiček, ob njem ležečega gamsa in psičko na njegovi glavi. Oba sta mirno ležala. Ko pridem zraven, vidim, da ima psičko natakčeno na roglju. Brž zgrabim gamsa in začnem reševati psičko. A kakor mi je bila vdana, me je zaradi bolečin pošteno ugriznila v roko. Sreča je bila, da sem imel na roki usnjeno rokavico, ki me je obvarovala morebitnih hujših posledic. Ko snamem psičko z roglja, skoči gams pokonci in imel sem dosti opraviti, da sem ga zopet pritisnil k tlom. Tako se je branil, da nisem mogel prijeti za lovski nož. Zaklical sem prijatelju na pomoč, ki me je na srečo slišal, se takoj oglasil in prihitel, ker je tudi on slišal psičkin jok. Gamsa je z nožem brž umiril. Utrujen sem sedel na tla in si brisal znoj s čela, psička pa je v bližini ležala in javkala. Gams jo je bil nabodel skozi zadnjo nogo, da je rogljeva konica kakih 6 cm više pogledala iz kože. Gams je psička visela na gamsu. Gams je bil 4 leta star, okvar na njem pa nisva našla. Tako se je ta lov končal. Psička je ozdravela, zajca in gamsa pa smo pojedli.

Anton Koren, LD Smast

Lisjaka z vilami

Jesenskega jutra sem se odpravil z istrsko kratkodlakko psico Cedro na lov na zajca. Pot me je zanesla v bližino senika v Dragi, obrata KGP Kočevje. Tam je psica stekla naravnost v senik in z živim laježem opozorila, da je v seniku žival. Ker je bila psica nepopustljiva, sem še sam stopil v senik in s cevmi podrezal v seno. Začutil sem, da je žival zgrabila za cevi. Zato sem zaprosil tamkajšnjo delavko, da mi posodi vile, in jel sem odmetavati seno. Končno se mi je posrečilo, da sem žival z vilami nabodel za vrat in jo potegnil ven. Bil je velik, krasen lisjak. Psica je komaj čakala, da se je z njim spoprijela. Tako sem iz bližine opazoval zanimiv boj in moram reči, da se je psica odlično izkazala. Naposled pa sem le moral upornega lisjaka pokončati kar z vilami. Včasih lovec upleni kaj tudi brez puške.

Franc Osvald,
LD Draga-Trava

»Tičji lim« iz jagod omelja za lovljenje šoj in voluharjev

To omelje raste na hrastu in domačem kostanju kot grmiček v vrhovih ali na koncu vej. Rumenkaste jagode, ko so zrele, odpadejo, medtem ko jagode bele omele ne. Te tudi niso dobre za lim, ker so preveč vodene. Bela omelja raste na jablani, lipi, topolu, jelki in drugem drevju, ne pa na hrastu in domačem kostanju. Lim iz hrastovega omelja uporabljamo tudi za lovljenje šoj. In ker so nekateri lovci tudi šojarji, naj na kratko opišem pripravljanje lima.

Za kilogram lima potrebujemo 12 litrov omeljevih jagod in 14-litrski lonc. Jagodam dodamo 2 dl vode in kuhamo, da vre dve uri. Neprestano mešamo, da se ne prismođi in ne zvodeni. Nato pride nemo 5—10 dkg čistega bukovega pepela, če tega ni, pa 6 dkg mivke in ko znova zavre, hitro mešamo, da se lim zgosti. Ko je kuhan, ga odmaknemo, še nekaj časa mešamo in na tekoči vodi toliko časa izpiramo, da izčistimo vsa semenska zrnca iz mase. Popolnoma izpran lim natrgamo na kepice in te nekaj časa tolčemo na ploščatem kamnu — kakor perice perilo. Potem ga znova dobro izperemo, da je docela čist. Shranimo ga v loncu z vodo, da plava. Tako zdrži tudi deset let, če mesečno menjamo vodo in ga pri tem izperemo, sicer se naredi črna debela skorja in lim se skvari.

Kako lovimo voluharja na lim? Dobro pregledamo teren in rove, kjer se drži voluhar ali poljske

miši. Rove zaznamujemo s palicami, ki jih zasadimo ob glavnih vhodih, vse druge luknje pa dobro zabijemo, tudi kar s čevljem, s peto. Zaznamovane vhode rovvov, če so zaprti, odpremo, da se prepričamo, če je voluhar v rovu. Voluhar namreč ne trpi odprtega rova zaradi prepaha in ga takoj (po 15—30 minutah) zopet zapre. Potem pol metra dolgo in centimeter debelo palico na enem koncu preklojemo in v precep zagodzimo šopek volne ter jo dobro povijemo, da se ne izmuzne. Potem si zmočimo roke ali jih natremo z lanenim oljem, da se jih ne prime lim, vzamemo kepico lima, ga še malo premečkamo in nataknejo na ovito volno na palici. Lim pomažemo nekoliko še z žbičnim oljem, ker njegov duh privlači voluharja, ter palico z limom potisnemo čim dlje v rov, rov pa pustimo odprt. Ko voluhar hoče zatrpati vhod, se prilepi. Čež kake pol ure je že ujet in na palici ga potegnemo na dan ter uničimo.

Drugi način je, da na konec palice, ki je namazana z lanenim oljem, nataknejo kepico lima in ga s palico vred potisnemo globoko v rov. Ko gre voluhar zadelovat vhod, se prilepi na lim. Zato hoče nazaj, pri tem sname kepico s palice in gre z limom na dlaki v gnezdo, kjer se prilepijo mladiči in samica ter tako vsi poginejo.

Karol Vrenk, kmet, tehnik

Svatovanje lisic

V nedeljo, 14. februarja 1965, me je zlato sonce izvabilo v prelepo naravo. Po dolgotrajnem slabem vremenu je jutro obetalo čudovit, skoraj pomladanski dan sredi koledarske zime. Zdrknil sem iz postelje in brž sem bil nared. Pospešil sem korak, čeprav se še nisem odločil, za katero divjadjo bi pogledal, ker je bila plemenita divjad že v lovopustu. Spotoma sem se odločil, da grem za lisicami. Čedalje hitreje spešim proti Grahovemu brdu, na tisto mesto,

Uplenjeno divjad položimo z desno stranjo na tla Foto D. Namestnik

Sojar nastavlja limanice Foto P. Adamič

kjer sem računal, da bom videl lisico. In glej vraga, ko se pomikam po stezi skozi mlad borov gozdiček, v hipu obstanem in pred seboj vidim krasnega lisjaka, ki teče čez stezo, odskoči v desno in zgine v grmovju. Za trenutek sem napasel oči na lepem prizoru, da na puško sploh nisem pomislil. Čez trenutek pa si že očitam lovsko neprevidnost. Da bi imel vsaj puško v rokah! Potem se počasi pomaknem naprej, obstanem in na večalo rahlo oponašam zajčji vek. To večkrat ponovim in v mislih že vidim lisjaka, kako se previdno krađe proti meni... Če ni, ni, se tolažim in grem nekoliko previdneje naprej, a lisjak mi je še vedno šaril po glavi. Kar mi korak zastane, ker z nasprotno

strani zaslišim čudno cviljenje, ki se v presledkih oglasi bolj kot zajčje večanje. Takoj sem pomislil, da najbrž lisica davi zajca. Z vso hitrico zavijem v smer, od koder je bilo vedno močnejše čuti ta čudni cvilež. Na moje presenečenje zagledam kar tri lisice, ki med seboj tekmujejo, katera bo prva prišla na cilj, na vrh Žibernjaka. To srečanje na svatovskem shodu me je presneto ganilo in očital sem si, da smo premalo zmanjšali stalež dlakastih škodljivcev. Zavzeto sem jih gledal, dokler niso druga za drugo zginile v grmovju. Posebej mi je ostala v spominu temno siva lisica, ki je na prvi pogled izgledala kakor brak-jazbecar, le uhlja in košat rep so jo izdajali. Ko sem se zdramil iz tega privida, sem pospešil korak na vrh Žibernjaka. Pozorno sem opazoval okolico in napenjal ušesa — pa se ni nič zganilo. Odšel sem proti Grahovemu brdu in zopet presenečen. Zagledam močnega lisjaka, ki goni srne. Kmalu pa popusti in se po isti poti vrne v goščo, izžene še dve srni in ju goni v isto smer kakor prejšnje, le da je s košatim repom bolj krepko mahal meni v slovo. Strmeč sem buljil za njimi. Edinstveni lovski doživljaji v enem dnevu!

Rado Dolgan

Močnega jelena

je lansko jesen uplenil Tone Simič, član LD Planina, v predelu Laze. Jelenjad se je v tem lovišču pojavila šele v zadnjih letih in dela občutno škodo na polju. Zato so bili okoličani te novice zelo veseli.

J. S., LD Planina

Odstranimo nevarnost ponovne prašičje kuge na Dolenjskem

Lov na divje prašiče je za vsakega lovca izreden užitek. Ščeti narja upleniti ni lahka stvar in težko ga je spraviti pred cev. Izredno je odporen in redko obleži po prvem strelu. Zaradi izredne draži lova nanj pa naj bo naša stalna skrb, da ohranimo stalež divjih prašičev. Mnogo skrbi pa nam je že večkrat prizadejala prašičja kuga, ki preti z nevarnostjo, da nam uniči divje prašiče. Spomnimo se le dveh kritičnih primerov na Dolenjskem in leta 1964 na Gorenjskem. Leta 1960-61 se je pojavila kuga med divjimi prašiči na področju lovskih zvez Krško in Novo mesto. Takrat so našli na desetine poginulih prašičev. Lovci na Dolenjskem se tudi dobro spominjamo te bolezni na področju Lovske

zveze Novo mesto v oktobru 1965, v loviščih LD Dobrna in Veliki Gaber. Tam je stalež še vedno nezaten. Prizadeta je bila tudi LD Novo mesto. Da se kuga ni razširila v druga lovišča, se je zahvaliti hitrim in odločnim ukrepom občinskih skupščin Trebnje in Novo mesto. Tudi domači prašiči so v tistih okoliših tedaj oboleli. Na srečo kuga ni prešla na desni breg Krke, ker bi na Kočevskem in v Suhu krajini, predvsem v gojitvenih loviščih »Rog« in »Žitna gora«, nastala neprimerno večja lovška škoda. Obbolele prašiče so pokončevali kar z orodjem. Tako je npr. logar usmrtil divjega prašiča kar s sekirico za odkazovanje drevja. Kugo so najbrž zanesli v te kraje tam živeči cigani z odvrženo nesnago in mrhovino. Saj je znano, da cigani poiščejo celo zakopane poginule domače živali, zlasti prašiče in jih jedo. Zato naj bo naša stalna skrb, da uničimo prosto ležečo mrhovino in da kontroliramo lovišča tudi glede na čistočo. Najdeno mrhovino — če je ne sežgemo — globoko zakopljemo, da ne pridejo do nje divji prašiči, ki se lahko okužijo.

Anton Kranjc, LD Lazina

Uplenjena dva volka

V lovišču Zavoda za gojitev divjadi Jelen — Snežnik je lovski čuvaj Jože Klavora 24. novembra 1967 ob 9. uri zvečer na čakanju uplenil volka samca, starega pet let.

Na skupnem lovu, 10. decembra 1967, pa je v lovišču LD Rakek uplenil volka član te družine Jože Jernejčič.

Blaž Krže

Po loviščih našega Zasavja

Zasavski lovci so imeli v minuli jesenski sezoni nekaj lepih uspehov. Lovišča, ki so na obeh bregovih Save in se na levem bregu dvigajo v strmine Murovice, Ciclja, Miklavža, Slivne, zasavske Svete gore, se na desnem bregu raztezajo okrog Janč, Štange in Polšniških Dolomitov ter se vlečejo tja proti Kumljanskemu.

Ob Savi najdeš jate divjih rac. Nekaj jih živi vse leto po tolmunih, kjer se tudi pari in v hribu nad reko izvale svoje mladiče, ki jih potem brž speljejo v rečne valove. Lov na race je svojevrsten, poln zanimivosti in presenečenj. V Zasavju so tudi jerebice, jerebi. Jeseni in spomladi se po dolini spretajo kljunači, ki imajo za »šnefarje« poseben čar in mik. V zadnjih letih so zaredili tudi fazane, ki popestrujejo zasavsko lovno sezono. Ne manjka tudi zaj-

Foto B. Krže

Lovska zveza Slovenije je s Pokrajinskim komitejem za lovstvo v Aosti — Italija sklenila dogovor o zamenjavi žive srnjadi za svizce. Okrog 60 svizcev je že spušenih v ustrezne predele lovišča Zavoda za gojitev divjadi »Triglav« — Bled, del svizcev pa bodo v prihodnjem letu naselili v lovišče LD Solčava (LZ Celje) v zgornji Savinjski dolini. Fotografija prikazuje natovarjenje srnjadi v LD Žalec pred transportom v Italijo.

cev in srnjadi. V preteklem letu se je v zasavske gozde zateklo nekaj jelenjadi, ki se zadržuje okoli Pogonika, Vač in Svete gore. Domačini s samotnega Polšnika večkrat vidijo sredi noči na cesti Litija—Zagorje jelena, ki se ustavi pred vozilom in omotično zre v avtomobilske luči. Potem se zave nevarnosti in plane v gozd na strmi Žamboh. Med prvimi, ki so v pretekli sezoni uplenili jelena, je bil Albin Dick, potrpežljivi lovec, ki posveča divjadi precej časa. Upleni je že dokaj rac pa tudi srnjadi, nekaj jelenjadi in divjih prašičev; med drugim tudi močnega jelena pod Vačami in od lovske družine odkupil njegovo kožo za lovsko opremo. Lovec Dick, ki je stare sorte, je v počastitev mogočne trofeje povabil na cvrček lovske tovariše, da so ob cvičku obujali lovske spomine, zabeljene z lovsko latinščino.

Zgledno je, da litijski lovci uplenjeno veliko divjad prodajo domači mesnici, tako da domačini pridejo do divjačine, medtem ko druge družine navadno prodajo za izvoz. Preteklo leto se je v Zasavju zadrževalo — in se še — precej ščetinarjev, ki so na posevkih naredili precej škode. Doslej so zasavski lovci uplenili že poldrugi ducat prašičev, nekaj pa tudi inozemski lovski gostje. Največ prašičev je padlo v lovišču LD Šmartno, na enem samem pogonu kar šest. Dober pogled je imel prvo decembrsko nedeljo 1967 veterinar Janez Zajc, ki je smrtno pogodil prvega svojega merjasca, ki je bil že prej ranjen v mehko. Na zadnjem pogonu so lovci na račun uplenitelja razdrli marsikatero šalo, češ da je »zajec« ugnal merjasca. Zato je bil naslednjo nedeljo Janez Zajc po vseh lovskih pravilih krščen, tako da je ves teden neugodno sedel. Tudi na svojih službenih voznjeh je moral prvi teden krmariti ponajveč kar stoje. Tak je pač lovski krst, ki se v svoji intenzivnosti ravna po moči uplenjene divjadi.

J. Župančič

Lovska slavnost ob severni meji pred 55 leti

Lovske družine so bile pred narodnim osvobojenjem na slovenskem Štajerskem inštrumenti za potujčevanje slovenskih krajev. Veleposestniki so imeli svoja lovišča, občinska so pa izdražbali imovitejši meščani ali domači gostilničarji in trgovci, ki so bili tudi večinoma pod vplivom nemške gospode. Naši kmetje pa so se čutili počaščene, če so jih sprejemali v svoji družbo povabljeni mestni lovci.

Člani LD Pivka pred odhodom na lov

Foto A. Guštin

V bivšem mariborskem dnevniku »Marburger Zeitung« od 18. julija 1912, torej tik pred prvo svetovno vojno, sem našel izrazit opis takšnega lovskega potujčevanja ob severni meji pod naslovom »Jägerfest in den Windischen Büheln« (Lovsko slavje v Slovenskih goricah), ki je bilo v Polički vasi, tedaj samostojni občini pred Šentiljem v Slov. goricah. Tam je dolga leta vedril in oblačil nemškutarski gostilničar in župan Reininger, vaški mogočnej, ki pa je končno gospodarsko propadel.

Ta se je še leta 1918 udeležil romanja Štajercijancev na Dunaj, prosit cesarja Karla, da obdrži Slovence pod Habsburškim žezlom, ko se je Habsburški prestol že močno majal.

Lovsko slavje v Polički vasi julija 1912 je bilo živa slika tujega paševanja med našimi ljudmi. Udeležene slavja in bogate slovenjegoričke pojedine je poslal »Marburgerci« naslednje zanimivo poročilo:

»Včeraj, to je 15. julija 1912, so se zbrali v slavnostno okrašeni gostilni Reiningerja na Polički vasi slovenjegorički lovci in prijatelji na daleč znanega in spoštovanega Roperta Reppniga (Repnika), da bi proslavili njegovo, sicer redko, 50-letnico lovskega zakupa.

Opoldne so strelili iz možnarjev javili prihod jubilanta, ki se je pripeljal v okrašenem vozu z godbo na čelu. Najprej so se gosti dobro okrepčali na imenit-

nem obedu gospe Reiningerjeve, med katerim je igrala godba poskočne melodije. Potem je pozdravil jubilanta in goste v imenu poličkih lovcev g. Reininger in dal besedo slavnostnemu govorniku Girstmayerju, ki je bil dolga leta vodja nemške politike v mariborskem okraju in deželni poslanec. Girstmayer je najprej počastil zasluge nadvojvode Ivana za dvig gospodarstva in lovstva ter opisal njegov vzorni vinograd v Pekrah pri Mariboru.

Spominjal se je zaslužnega domačina Franca Purgarja in potem slavil jubilanta Roperta Repnika ob 50-letnici njegovega lovskega zakupa na Poličkem, ki nikoli ni imel sporov s kmeti. Izročil mu je diplomo, ki jo je umetniško izdelal mestni oficijal Waidacher.

Repnik je bil ob tej počastitvi mestne gospode zelo ginjen, češ da je to njegov najlepši dan v življenju. — Tako so si mestni gospodje kupovali duše, seve na stroške zapeljanih kmetov.

Toda Girstmayer je že slutil, da se svita za gorami. V svojem baje duhovitem in zasoljenem govoru — najbrž je bil že pod maligni — je namreč med drugim omenjal, da se časi slabšajo, češ nekoč, ko so morali lovci sami nositi uplenjeno divjad in so se bližali kletem in kuhinjam, so jim bile vse široko odprte, sedaj pa se vinogradniki skrivajo, če vidijo, da se bližajo lovci...

Govorance so se v tem slogu nadaljevale, ker so bili navzoči tudi

dobrih jedač lačni in vina žejni. Lovci iz Gradca in Maribora ter nemškutarski župani sosednjih občin Ranc, Cirkovec so vsi dali duška svojemu navdušenju ob zlati gorički kapljici. Navdušenje je prekipelo do vrhunca, ko je Girstmayer povedal, da so pripravili pravila za ustanovitev strelske družine, na kar so zapeli cesarsko pesem. Ob odhodu jubilanta in gostov iz lepe Poličke vasi so ponovno zagrmeli možnarji.

Girstmayerjev sin se je z ženo ob osvoboditvi maja 1945 na posestvu v Koškah pri Mariboru zastrupil. Na njegovih domačiji je sedaj živinozdravniška ambulanta, vinograde pa je prevzela narodna imovina.

Nevarnost za severno narodnostno mejo je nakazovala tudi vest v »Marburgerci« z dne 7. julija, komaj teden po lovski slavnosti, da so v občini Pekel pri Poljčanah prvič zmagali pri občinskih volitvah Nemci in vseh treh volilnih razredih. S tem da so zabili klin v sklenjene postojanke ob progi južne železnice, kjer da deluje župnik Alojz Cilenšek, agilen narodni delavec v Poljčanah, ki je tudi skrbel za planinsko kočjo na Boču in bil znan sodelavec planinca Janka Mlakarja, župnika Aljaža v Vratih pod Triglavom in profesorja Bogoviča v Mariboru. Dr. Avgust Reisman

Medved v Čateških Toplicah

Lani — 1967 — proti koncu poletja so ljudje, ki so imeli kaj opraviti v gozdovih Cirkovca, za-

čeli govoriti, da so videli sledove »nekih čudnih bosih nog«, ki da so menda medvedove. Nekateri so medveda baje celo videli. Vse te govorice so bile v začetku vzete približno tako resno, kot one o letočih kroznikih. Ko pa so sledove in medveda videli logarji in celo lovci, so ljudje vzeli novico bolj resno in marsikdo, zlasti otroci in ženske, je raje ostal doma, ko da bi šel v gozd nabirat kostanj. Medveda so videli v raznih delih našega in sosednjega lovišča, le v same Čateške Toplice ni prišel. Nemara se mu je cena dnevne oskrbe zdela previsoka.

Sicer je »naš« medved imel čudno lastnost. Rečem — imel, ker je nima več, namreč »okrog 150 kg teže«, (strah ima velike oči) in se je »prikazoval« hkrati na dveh in več mestih. Naj bo že tako ali tako, naša in sosednja družina sta se odločili, da medveda nočeta za stalnega prebivalca svojih lovišč, saj je že za jeleni in prašiči dovolj škode. Kaj kmalu je bil medved obtožen raznih kaznivih dejanj, npr. da je našemu lovcu Tonetu odnesel prašička, drugje je pobral najlepša jabolka in tako naprej. Teško je reči, koliko lovcev mu je začelo streči po življenju, eni za res, drugi v mislih. Ni ga bilo, ki si ni želel trofeje prvega medveda iz našega lovišča. Največ sreče je imel gospodar družine Anton Baškovič, dober lovec in odličen strelec. V petek, 27. novembra 1967, popoldne je šel spet čakati jelene, ki so hodili v repo. Ko je, že v prvem mraku, zaslišal težke stopinje, je pomislil na jelena ali prašiča, a je zagledal medveda, »precej velikega«. Prav nič se ni bal, pravi, tudi potem ne, ko je medved po prvem strelu strašno zarjul in odskočil. Streljal je še dvakrat, četrtega strela ni oddal, ker je bil to zadnji naboj, čeprav je bil medved še na nogah. Pravi, da se je malo čudno počutil ob misli, da bi se s prazno puško gledal z ranjenim medvedom. Ko se je vse umirilo, je šel gledat na strel, a tam ni našel ničesar. Že se je bal, da je zgrešil. Po nekaj korakih pa je zagledal prve kaplje krvi, potem pa vse več in več. Medtem mu je prišla pomoč-sosed lovec Orešar in neki kmet, toda naglo je legel mrak in onemogočil iskanje.

Naš Tone pravi, da je vso noč razmišljal, kaj bo, če medveda ne najde, kako se bo opravičil pred družino. Ob prvem jutranjem svitu je bil že na mestu in okrog 100 metrov od nastrela je našel medveda mrtvega, ležečega na hrbtu, bila je medvedka. Nihče je ni tehtal, po velikosti in teži računamo, da je bila dveletna. Njen lepi temnorjavi kožuh in

lobanja, ki bosta krasila stanovanje našemu Tonetu, ga bosta še dolgo spominjala na izreden plen.

Polde Merhar
LD Čatež ob Savi

Pripomba uredništva: Uplenitev medvedjega mladiča je bila nelovska, čeprav je bil ustreljen izven rajoniziranega področja za medvede.

MLADI PIŠČILO

Race

Dan je bil tako pust, da so bili puščobni tudi ljudje okoli mene. Iz odprtega okna se je oglasila otožna pesem od ptici, ki jo mrzel veter žene od nas. Ta napev se je zliil z bučanjem vetra v golih vejah in okoli voglov ter me ves čas spremljal. Vendar smo se odločili in prav kmalu smo bili s svojo lovsko opremo na avtobusu. Gozd nas je pozdravljal s svojo večno pesmijo, ko smo hiteli po poti ob njegovem robu. Hlad je dihal iz njega, jaz pa sem si zaželela, da bi stekla čez travnik in si zmočila noge v sveži rosi. Vendar nisem smela, ker bi motila mir v naravi. Sprejelo nas je gosto grmovje in tla so postala vedno bolj mehka in vlažna. Približali smo se reki, ki se je srebrno lesketala. Poiskali smo zaklonišče v jami, spretno zakriti sredi grmovja in protja. Mračilo se je in nebo na zahodu je ognjeno žarelo, da smo strmeli nad lepoto planin v igri svetlobe in sence. Gore so se primaknile, da bi jih skoraj z rokami dosegli. Večerno tihoto je zdramil švist peruti. Oba lovca sta za hip otrpnila. Ptice so letele nad nami s stegenjimi vratovi v obliki klina. Potem so zakrožile nad staro vrbo ob vodi. Njih telesa so se črtala na svetlem nebu kakor temni trepetajoči križci. Matjaž je sprožil. Pred nami je zapljuskala voda in raca je padla brez mahljajev z razprtimi perutmi na vodo. Začutila sem, da mi srce hitreje utriplje in prešinilo me je, zakaj jo je ustrelil. Tako lepe so bile, ko so letele skozi večerni mir! Tedaj se je v bližini zganila trava. Matjaž je skočil iz zaklonišča in ponosno prinesel svoj plen. Gledala sem za drugimi racami, ki so se v sivini večera zgubljale v daljavi široke reke. »Tale racak bo obogatil mojo zbirko krivčkov,« je pripomnil, ko smo se vračali po obrežju. Naenkrat smo spet zaslišali vršanje peruti in čudne brbljajoče glasove. Jata se je bila dvignila in zakro-

žila nad trstjem — race so odletele na pašo. Noč je temnela, da smo hodili bolj po občutku. Na stezi pred nami se je pojavila senca lovca, ki je uplenil dva rakaca, tri pare krivčkov. Doma smo se utrujeni pokrepčali in se dogovorili za naslednji zimski lov.

Olga Mali

Fazani okrog naše hiše

Moj očka je lovec. Ko je nekega dne šel na lov, je našel prekošeno fazanje gnezdo. Pobrál je jajčka in jih prinesel domov. Doma smo jih podložili koklji in čez 24 dni se je izvalilo 7 čisto majhnih fazančkov. Prve 3 tedne so bili kakor navadni piščančki, potem pa so se že ločili po glavi in po repu. Vsak dan smo jih krmili, čeprav so si že sami iskali hrano. Saj so obhodili vse polje, popoldne pa so se vračali domov. Ko jih je koklja pustila, so koj drugi dan odšli od hiše. Potem smo jih vsak dan videli ob potoku.

Mirica Slabe
Podlipa pri Vrhniki

LITERATURA

»Na petelina« — v nemščini in italijanščini

Biser slovenskega leposlovja »Na petelina« je v tem lovskem letu izšel tudi v nemščini in italijanščini.

Fran Saleški Finžgar je to svojo črtico napisal in objavil leta 1910 v tedanji literarni reviji Dom in svet, torej v letu, ko je začelo izhajati naše glasilo »Lovec«. Toda od tedaj pa do danes še ni prav nič izgubila na svoji lepoti in vrednosti. V slovenski lovski literaturi je bila že večkrat ponatisnjena, zadnjikrat v »Lovcu« leta 1957, ob 50-letnici SLD. V lovskem letu 1967/68 — slučajno torej ob 50-letnici »Lovca« — pa je bila objavljena tudi v avstrijskem štajerskem lovskem listu »Der Anblick«, ki mesečno izhaja v Gradcu, in v italijanski lovski reviji »Diana«, ki izide vsakega 15. in 30. v mesecu v Firencih.

Za avstrijski lovski list je črtico prevedel znani sodelavec »Lovca« dr. Anton Svetina. Prevod z naslovom »Das Lied vom Urhahn« je bil priobčen v dveh delih, v aprilski in majski številki 1967. To Finžgarjevo delo pa je bilo v nemščini objavljeno že prej, tako

da je prevod v »Anblick-u« že drugi v nemščini.

V italijanski »Diani« je Finžgarjeva črtica izšla 30. novembra 1967 z naslovom »Caccia al gallo cedrone« in je ilustrirana s 4 risbami. Prevajalec ni znan.

Zadnji stavek črtice »Na petelina« — »Moje srce pa je prevzelo čustvo, v katerem je bila grenka kaplja...« se v nemškem prevodu glasi — »Mich überkam aber ein Gefühl, in dem sich ein bitterer Tropfen befand...« in v italijanskem — »Ma nel mio cuore si fece strada un sentimento strano, una profonda amarezza...«

F. Cvenkel

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

LD Velika Nedelja v letu 1967/68

Lovska družina Velika Nedelja je bila ustanovljena leta 1946. Celotno lovišče je bilo kot posledica okupacije izropano in propadlo. Zastaviti je bilo treba mnogo moči, da se je lovišče popravilo in uredilo. Površina lovišča je 3230 ha, od tega lovne 2418 ha. Lovišče je pretežno nižinsko, ki delno prehaja v srednje gričevje. Od skupne površine je 50 % obrasle z gozdovi, od teh je 50 % čistih iglastih sestojev. V nižinah nam delajo velike preglavice občasne povodnji, saj Drava in Pesnica že več let poplavljata prav najbogatejši del lovišča. Zaradi tega je gojitev zajcev na tem področju otežkočena.

LD Velika Nedelja goji v svojem lovišču pretežno fazane in zajce. Precej je zastopana tudi srnjad, katere stalež pa bo treba postopoma občutno znižati zaradi škode na poljskih kulturah. Jerebice so zaradi hujših zim in poplav precej redke in bo treba zarod obnoviti. Za krmljenje fazanov redno vzdržujemo 39 krmišč. Lani smo nabavili za zimsko krmljenje ca. 6000 kg koruze. Skrbimo tudi za osvežitev krvi in smo v ta namen lani nabavili 70 fazanov iz gojitvenega lovišča »Zelendvor« v sosednji republiki. Verjetno bo treba tudi letos nabaviti primerno število fazanov za osvežitev. Odstrelni plan smo v lovni sezoni 1967—68 precej prekoračili, zlasti pri fazanih in srnjadi. Zadnji dve leti nas obiskuje precej lovskih turistov in to največ iz Italije, nekaj manj iz Avstrije in

Švice. Za odstrel po lovskih turistih smo v začetku leta planirali 25 % od skupnega plana odstrela, realizirali smo ga pa z 52 %. Zaradi tako velikega porasta lovskih turistov bo v bodoče potrebna še večja pozornost pri gojitvi in preskrbi naše poljske divjadi. Precej škode v lovišču nam delajo klateči se psi in mačke, pa tudi divjih lovcev ne manjka. V lovski družini je 36 članov, katerih želja je, da bi bilo naše lovišče vedno bogato s kvalitetno divjadjo. Zato skrbimo vsi, razen nekaj izjem, da bi imeli lovišče vedno polno.

Naša dolgoletna želja pa je, da bi si skoraj zgradili lovski dom, kjer bi se sestajali in tudi ob lovih razvedrili. Možnost za to je le v skupnih močeh in lovski zavesti. Z dobrimi tovariškimi odnosi in zavestjo, da bo lovski dom naš in bodočim rodovom ponos, bomo premagali vse težave in napore. Kakor vsako leto, smo tudi letos pripravili ob koncu sezone zadnji pogon. Imeli smo tudi tradicionalni »Lovcu« pa želimo ob jubileju še mnogo plodnih let ter v njem obilo strokovnega kakor tudi zabavnega čtiva.

Jože Rajšp

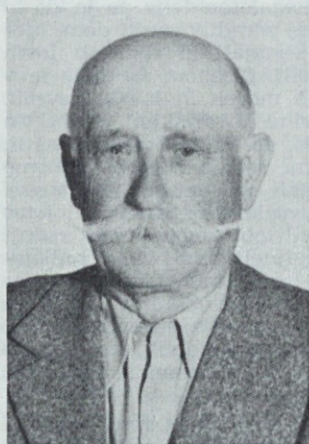
V gosteh pri sosedih

Lovska družina Libeličev je 12. novembra 1967 privedla lov za člane sosednjih družin na zajce in fazane, ki je postal tradicionalen. Lova smo se udeležili tudi štirje člani LD Strojna iz Raven na Koroškem. Zbrane v Černečah nas je pozdravil starešina, razložil potek lova, nas opomnil na previdnost pri ravnanju s puškami in nam zaželel mnogo lovskega razvedrila. Po žrebanju stojišč smo odšli vsak na svoje mesto. Ob osmih je lovski rog naznanil začetek pogona. Kmalu je pokalo kakor na fronti. Po dveh pogonih je bil kratek odmor v vaški gostilni in potem še zadnji pogon, pri katerem tudi ni manjkalo lovskega užitka. Ko je lovski rog naznanil konec lova, smo razvrstili lovino: 41 zajcev in 10 fazanov. Gospodar nam je povedal, da so pred nekaj leti na takih pogonih uplenili le po kakih 8 zajcev in nič drugega, kar govori v dobro sedanjemu upravljanju z loviščem.

Lovci iz Raven se zahvaljujemo LD Libeliče za njeno pozornost in tovarištvo. V bodoče pa si želimo še več lovskih stikov med družinama.

Franc Svetec, LD Strojna

JUBILANTI

Franc Carl, častni član LD Spodnja Idrija, lovec od leta 1910. Za svojo 25-letno lovskočuvaljsko službo je prejel priznanje LZ Gorica. Spoštovanemu jubilanu se zahvaljujemo za požrtvovalno delo v lovišču in lovski organizaciji ter mu želimo še mnogo zdravlja in lovskega zadovoljstva!

Lovci LD Sp. Idrija

Tone Planjšek, član LD »Dravinja« Majšperk, praznuje v vinorodnih Halozah svojo 70-letnico. Vedremu lovskemu tovarišu se pridružujemo z iskrenimi željami — še na mnoga zdrava leta!

Člani LD »Dravinja«, Majšperk

Adolf Ivanc

Po vrnitvi z lova je na svojem domu v Sodražici 26. decembra 1967 s puško na rami omahnil v smrt Adolf Ivanc, nestor lovcev Ribniške doline in dolgoletni gospodar LD Sodražica. V 67 letih svojega plodnega življenja je pokojnik častno nosil lovski znak in puško polnih 50 let. Pridobil si je obsežno znanje in velike izkušnje, ki jih je nesebično uporabljal pri izobraževanju in vzgoji mladih lovcev in kinologov.

Pokojnik je bil lovski učenec in sodelavec svojega rojaka dr. Ivana Lovrenčiča in se je že v mladosti uveljavil pri upravljanju sodraškega lovišča, kot odbornik Lovskega društva Ribnica in tedanjega SLD ter kot rejec kratkodlakih istrskih goničev svoje psarne Sodraške. Po vojni je bil iniciator za ustanovitev LD Sodražica in sploh vnet zagovornik kolektivnega upravljanja lovišč po lovskih družinah. Na pobudo pokojnega Adolfa je LD Sodražica v lastni psarni Travnogorski opravila važno delo s poplemenitnjem kratkodlakih istrskih goničev.

Pokojnik je bil neločljiv od svojih istrskih goničev, ki jim je posvečal domala vse delo v kinologiji. Ni bilo pomembnejše kinološke prireditve, pri kateri pokojni Adolf ne bi bil sodeloval, saj je bil vodnik, sodnik in organizator. Njegovo delo pri vzreji istrskih goničev je bilo priznано z najvišjimi ocenami njegovih psov, ki so dosegli prvi mednarodno prvaštvo v lepoti in v delu. Vse do smrti je najuspešneje deloval kot kinološki referent LZ Kočevje, svojo izredno priljubljenost pa si je pridobil tudi z neopaznim, a po-

Zvonko Predan, starešina in ustanovitelj LD Majšperk, 70-letnik. Leta 1920 je ustanovil Lovski klub na Ptujski gori in od takrat je tudi lovec. Leta 1941 ga je okupator zaprl v taborišče Borl, ker je sodeloval s partizani in ga potem z družino izgnal v Srbijo. Po vrnitvi iz izgnanstva je bil ustanovitelj LD »Dravinja« v Majšperku, katere starešina je še danes. Jubilanu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo lovskih doživetij v zeleni bratovščini!

Člani LD »Dravinja«, Majšperk

UMRLI

Ivan Meško, član LD Velika Nedelja, je bil v oktobru 1967 žrtev prometne nesreče. Dragega tovariša Ivana bomo ohranili v trajnem in častnem spominu!

LD Velika Nedelja — R. J.

Franc Petrič-Možek, član in tajnik LD Cerknica, je komaj 51 let star podlegel zavratni bolezni. Zglednemu lovcu in tovarišu iskrena hvala za požrtvovalno delo ter trajen in časten spomin!

LD Cerknica — M. P.

Ivan Ramšak, član Rečica pri Laškem, je bil v oktobru 1967 v svojem 24. letu žrtev prometne nesreče. Ohranimo mu časten spomin!

Lovci LD Rečica pri Laškem

membnim delom ter dobrimi navsveti lovцем in rejcem lovskih psov.

Kot ugleden občan je bil pokojnik vedno v naprednih vrstah družbenega dogajanja, zato je l. 1943 vstopil v NOV.

Pokojni Adolf je prejel mnoga odličja, med njimi red zasluge za narod III. stopnje, dve medalji za hrabrost, številne diplome in kinološka odlikovanja, vključno znak vodnika in red za kinološke zasluge I. stopnje, znak za zasluge za lovstvo ter red za lovske zasluge II. in I. stopnje.

Dragega lovskega tovariša so 28. decembra 1967 spremile k večnemu počitku množice občanov, prijateljev in lovcev, lovske organizacije s prapori in vencji, zastopane po LZ Slovenije, LZ Ljubljana, LZ Kočevje, predstavnikov lovskih družin iz lovišč Kočevske, Notranjske, Dolenjske in drugih področij Slovenije. Člani LD Sodražica smo se od uglednega pokojnika poslovili ob streljih lovskih pušk, ki so odmevali ob pomočju Travné gore, zvonjenju gonničev in zvokih lovskega roga. Pokojnikovo krsto je lovsko spremstvo prekrilo s smrekovimi vejicami v poslednje slovo.

Mirno počivaj, nepozabni naš lovski tovariš!

LD Sodražica

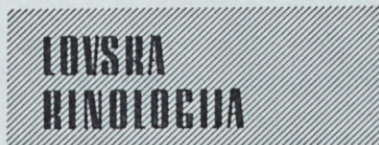
Ižidor Winkler, najzaslužnejši član LD Čepovan, njen dolgoletni tajnik, ustanovitelj in častni član, je 8. 11. 1967 odšel v večna lovišča. Pokojnik je bil rojen 4. febr. 1902 v Srednjem Lokovcu. Ker se oče ni vrnil iz prve svetovne vojne, je moral zelo mlad poprijeti v gospodarstvu — kme-

tijo, trgovino in gostilno. Kljub velikim obveznostim v gospodarstvu in do velike družine je bil že z 18 leti član lovske organizacije. Med drugo svetovno vojno se je vključil v NOV, okupator pa mu je pobral orožje. Opravljal je važne terenske funkcije, tudi še dolgo po osvoboditvi. Po končani vojni je z nekaj tovariši ustanovil LD Čepovan in bil vsa leta njen tajnik te duhovni in dejanski voditelj. Leta 1952 ga je zadela kruta usoda z amputacijo noge. Kljub temu se je še udeleževal skupnih lovov, dokler mu leta 1959 niso amputirali še druge noge in levo roko. Po tem strahotnem udarcu je bil priklenjen na posteljo, negiben in nemočen. Čeprav telesno strt, ni klonil ter je z nezlomljenim duhom in silno voljo ostal še tajnik družine, razen tega pa tudi vodil domače gospodarstvo. Člani LD mu mnogo dolgujemo, saj nam je svetoval, nas učil, uvajal v lovstvo in nam vcepljal zavest pravičnega lovca. Za njegovo požrtvovalno delo je bil odlikovan z redom za zasluge II. stop., posebej pa ga je odlikovala tudi LZ Gorica. Še v oktobru se je udeležil družinskega posveta. Kako je bil pokojni Ižidor priljubljen in spoštovan, tudi v zamejstvu, je pokazal veličasten pogreb. Ob salvah iz pušk in glasu lovskega roga smo ginjeni položili smrekove vejice v njegov grob in se poslovili od dragega tovariša. Naj mu bo lahka domača zemlja!

LD Čepovan

Milan Bolko, član in blagajnik LD Dramlje pri Celju, je podlegel bolezni, komaj 34 let star. Dobrega in zglednega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

Lovski tovariši LD Dramlje

Razvoj športne kinologije na Slovenskem

Kinologija ima pri nas bogato tradicijo. Zveza klubov za vzrejo športnih in službenih psov Slovenije, v začetku Klub ljubiteljev športnih psov, je poleg Društva ljubiteljev ptičarjev najstarejša pasemska organizacija v državi, saj je bilo lani 9. novembra 45 let, odkar obstaja.

Pred 45 leti je peščica pionirjev-kinologov v Ljubljani ustanovila

Klub ljubiteljev športnih psov in sicer: Ivan Skušek, dr. Tone Jamar, pol. ndz. Jože Habe, dr. Makso Pirc, dr. Ivan Lovrenčič, dr. Franc Lokar, vet. Lovro Tepina, arh. Mihajlo Osolin, trg. Odon Koutny, akad. slikar Peter Žmitek, vet. Veljko Jankovič, vet. Šlajpah, velepos. Josip Kosler in trg. Mihajlo Kuštrin. Vodstvo rodovne knjige so poverili vet. Lovru Tepini, svetovalca pa sta bila dr. Ivan Lovrenčič in Evgen Križaj. Nobeden od navedenih ne živi več in tudi nihče od članov do leta 1926. V Klub so se v letu 1926 včlanili: Teodor Drenig, sedanji predsednik, Franjo Bulc, sedanji častni predsednik in Janez Klemenčič, častni član Zveze in drugi.

Klub je pristopil kot član k Slovenskemu lovskega društva in Klubu ljubiteljev ptičarjev, včlanjen pa je tudi v Östereichische Kynologenverbandu, ki mu je priznal reciprociteto vpisov v rodovno knjigo.

Od leta 1923 do 1926 je imel Klub svoje lastno glasilo »Športni pes«. Urednik je bil vet. Tepina. Od leta 1936 do 1939 je Klub imel zopet lastno glasilo »Naši psi«; urednik je bil prof. ing. Stane Premelč.

Klub ljubiteljev športnih psov je bil skupaj z Društvom ljubiteljev ptičarjev soustanovitelj Jugoslovanske kinološke zveze, 16. julija 1924. Klub se je leta 1938 preimenoval v Jugoslovanski klub športnih psov in je bil vodilna organizacija za športno kinologijo v Jugoslaviji. Vodil je tudi jugoslovansko rodovno knjigo športnih psov. Svoji podružnici je imel v Celju in Mariboru.

Druga svetovna vojna je razvoj jugoslovanske kinologije začasno ustavila. Osvoboditev je znova omogočila kinološko delo in kinologija se je hitro razvila. Zanimanje za vzrejo športnih psov se je v povojnih letih močno razmahnilo ne le v Ljubljani, temveč po vsej Sloveniji. Kinološka središča so nastala tudi v Celju, Hrastniku, Mariboru, Slovenski Bistrici, Trbovljah in na Vrhniki, kjer so ustanovili svoje kinološke aktivne, podružnice in klube.

Kinološki aktivni so se 21. maja 1958 združili v Zvezo klubov za vzrejo športnih in službenih psov Slovenije, ki je danes ena najaktivnejših kinoloških organizacij v državi z okrog 600 člani.

Zveza klubov za vzrejo športnih in službenih psov Slovenije združuje naslednje istoimenske klube: Bled, Celje, Ljubljana, Maribor, Slovenska Bistrica, Škofja Loka, Trbovlje.

Pod strokovnim vodstvom Zveze so posamezni klubi dosegli lepe

uspehe. Zgradili so si vzorna vežbališča, Trbovlje tudi svoj dom. Mnogo članov je opravilo izpite za vodstvo službenega psa. Uspešno so razstavljali pse na domačih in inozemskih razstavah, sodelovali na tekmovanjih in z ekipami nastopali doma in v tujini, ter si s svojim strokovnim delom ustvarili ugled tudi v zamejstvu.

V letu 1950 je bil kolektivni izlet v Gradec in v Celovec. V Gradcu smo se udeležili tekmovanja službenih psov in navezali stike s Steirischer Hundesportklubom. Kasneje je ljubljanska ekipa uspešno nastopila na mednarodni razstavi psov v Gradcu.

Samostojne mednarodne razstave psov smo imeli na Bledu, v Celju, dvakrat v Mariboru, zadnjo leta 1963.

Republiški tekmovanji službenih psov sta bili v Celju in Mariboru, mednarodni tekmovanji pa v Mariboru in Slov. Bistrici. Sedaj imamo dovolj izkušenj, da priredimo vsako leto tradicionalno mednarodno tekmovanje. Za 45-letnico Zveze bi bilo na mestu medklubsko tekmovanje. Pred 22 leti, leta 1945, je izšla prva izdaja priročnika za vzrejo in šolanje športnih in službenih psov v litografiji, leta 1957 druga v 500 izvodih. Avtor obeh je Teodor Drenig.

Od 1. januarja 1965 je veljaven nov mednarodni predpis za šolanje službenih psov. Zato se je Zveza odločila za tretjo, popravljen in razširjeno izdajo. Delo je prevzel kinolog Miroslav Zidar, sodnik za zunanost in delo športnih in službenih psov. Pomoč so v glavnem nudili Kinološka zveza Slovenije in klubi Zveze za vzrejo športnih in službenih psov.

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala našo Zvezo ob 40-letnici, leta 1963, z redom I. stopnje za kinološke zasluge, DLP pa istega leta s častnim članstvom.

Častni člani Zveze klubov za vzrejo športnih in službenih psov so: DLP, Janez Klemenčič, Otmar Villefort, predsednik Steirischer Hundesportkluba, Hans Feichter, podpredsednik Ortsgruppe Österreichischer Gebrauchshundeverein. Častni predsednik Zveze je Franjo Bulc.

Naša Zveza ima do sedaj vpisanih 23 šolanih psov, ki so opravili izpite 2. in 3. stopnje in izpit za sledarja. 30 psov pa je opravilo izpit I. stopnje.

Naj velja geslo:

Kdor hoče psa učiti, ga mora razumeti, življenje gledati z njegovimi očmi, skloniti k njemu se ljubeče, gojiti njegov um in pa srce.

Predsednik Zveze klubov za vzrejo športnih in službenih psov:

Teodor T. Drenig

Vzrejna preizkušnja ptičarjev

Pred vrati so pomladanske vzrejne preizkušnje psov ptičarjev. Nanje so pripuščeni psi, ki so bili poleženi lani, torej so stari leto dni, kak mesec več ali manj. Preizkuša se zgolj prirojena zasnova, ki jo je psiček podedoval po prednikih. Napačno je mišljenje, da naj pride pes na to preizkušnjo brez predhodne vaje. Res je, da je prinesel s seboj na svet lovske zasnove, toda te je treba v njem zbuditi, ker bo le tako pokazal njihovo vrednost.

Mesec marec, ko so jerebice že v parih, je najbolj primeren za mladega neizkušenega psa. Jerebice drže, zlasti če je na njih dovolj kritja (ozimina, detelja), imajo še močan dah in pes lahko pride do stoje. Najprimernejši dnevni čas je pozno popoldne, ko je v zraku primerna vlaga in piha rahel zahodnik, ki prinaša dah divjadi. Mlad pes se mora privaditi uporabljati nos, kar se doseže samo z vajo, to je, da ga peljemo v lovišče.

Že osnovne discipline same, ki jih ocenjuje sodniki, povedo, da se ne ocenjuje šolanje, temveč le zasnova. Discipline so: nos, stoja, natezanje, iskanje, vzdržnost, vodljivost, delo po sledu zajca, glasnost, veselje do lova, zadržanje ob strelu in drugo. Poudarek je na preizkušnji nosu, hitrem, vztrajnem in načrtnem iskanju. Ni poudarek na stoji, saj se ne šteje za bistveno napako, če požene jerebice; šola bo to do jeseni popravila. Važno je, kako je jerebice našel, kako jih je nakazal in kako je pri tem uporabljal nos. Seveda mora sodnik upoštevati

vremenske razmere, ki so lahko mlademu psu zelo nenaklonjene. Vroč dan, močna rosa ali burja so slabi pomagači. Za preizkušnjo mora torej mlad ptičar poznati divjad, iskati v smeri, ki mu jo pokaže vodnik in to načrtno: cikcak pred vodnikom v oddaljenosti vsaj 50 korakov. Vodnik mora psa »voditi« in izkoriščati terenске in vremenske razmere, ker mlad pes tega še ne zna. Če bo pes pred preizkušnjo večkrat v lovišču, bo lahko pokazal svoje podedovane lovske vrline, kar se na preizkušnji želi.

Šolanja na preizkušnji ne ocenjujemo, toda šola psu ne škoduje, če vodnik s tem psa ne ovira pri delu.

Težko je oceniti psa, ki se vrti samo nekaj metrov okoli vodnika, toda tudi divjak ni primeren, četudi se ga laže pravično oceni.

In še nekaj besed tistim vodnikom, ki so bili na kaki preizkušnji upravičeno ali neupravičeno užaljeni in so takrat sklenili: nikdar več na preizkušnjo. Vedeti morajo, da ima sodnik lahko slab dan, saj je človek in naj zaradi malenkosti ne abstinirajo, ker s tem zavirajo razvoj kinologije. Več strpnosti, več tovarištva in tudi več samokritičnosti pa bo vse dobro in v redu! S skupnimi močmi bomo lahko še mnogo doprinesli pri vzgoji psa ptičarja, z razdvojenostjo pa nič oziroma bomo kinološki stvari še škodovali.

Vodnikom, ki si bodo letos nabavili ptičarja, svetujem, da si kako preizkušnjo ogledajo, saj bodo na njej spoznali dobre in slabe strani psov kakor vodnikov.

Ljuban Zadnik

Z jesenske vzrejne tekme v Krškem

Foto VI. Pleničar

Preizkušnja šarivcev LZ Celje

Skrb in agilnost LZ Celje na kinološkem polju sta dosegli svoj namen na zelo uspešni preizkušnji psov šarivcev 11. novembra 1967, z udeležbo: 6 nemških prepeličarjev, 3 špringer španjelov in 3 koker španjelov. S to preizkušnjo je bila potrjena pravilna pot Celja, da se v naša lovišča zopet uvede nemški prepeličar, saj so se med prvimi petimi psi plasirali kar štirje prepeličarji. Če bo ta pasma uspešna tudi na delu po krvnem sledu, v kar ne dvomim, bodo upi LZ Celje uresničeni.

Nekaj besed o prepeličarju ne bo odveč, saj ni naloga sodnika, da podaja samo suhoparno poročilo o preizkušnji, temveč mora vsako priložnost izkoristiti, da nekaj prispeva za širši krog lovcev.

Nemški prepeličar spada med šarivce, je sorazmerno visok, približno 50 cm. Barve je navadno temno rjave z belimi večjimi ali manjšimi lisami. Postave je nekoliko grobe, saj je to lovski šarivec, ki še ni ušel iz lovskih rok kakor koker španjel, lepote med šarivci. Ima odlične lovske zasnove, ker so na to zelo pazili pri vzreji, mogoče celo na škodo lepote. Nemški prepeličar je sorazmerno oster pes in to na roparico ali na človeka. Z načrtno vzrejo so dosegli, da so po večini sledoglasni, sigurni na sledu, z veliko veselja do lova in za prinašanje na suhem ali iz vode. Lahko ga uvrstimo med najbolj uporabne lovske pse v loviščih, kjer ne prevladuje polje. Ima nekaj trmoglavosti in svojevoljnosti, toda je izredno privržen vodniku, zlasti če je bil od rane mladosti pravilno vzgajan. Celjska zveza je uvozila nekaj teh psov in sedaj ima že lastno vzrejo prepeličarjev, tako da bodo s časom zavzeli tisto mesto v lovski kinologiji, ki jim gre. S tem ne zanikam sposobnosti špringerjev, kokerjev ali drugih španjelov, toda v nemškem prepeličarju vidim več možnosti, da se uveljavi, posebno v zaraslih ravninskih loviščih ali v poljskih z visoko kulturo (koruza). Po prepeličarju bo rad segel tudi lovec v hribskih loviščih, saj mu bo v pomoč pri lovu na srnjaka ali jereba.

Dobra organizacija preizkušnje je sodnikoma olajšala delo, ker so bili vodniki s psi pravočasno na startu.

Vodja preizkušnje je bil Polde Savinek iz Braslovč, sodnika sva bila Jože Škofic in Ljuban Zadnik. Po razglasitvi rezultatov so bili vsi vodniki nagrajeni s praktičnimi darili, ki jih je pripravila LZ Celje.

I. a oceno, s telesno oceno prav dobro, je prejel nemški prepeličar Kuno V. Geroweier ZBDW 83/66; lastnik in vodnik Slavko Kovač iz Celja. Pes ima odlično zasnovo. Dosegel je 124 točk.

I. b ocena je pripadla nemški prepeličarki Hitri Šmohorski RNPr 0,8 s telesno oceno prav dobro. Pod vodstvom lastnika Alberta Klančnika iz Rogaške Slatine je dosegla 120 točk. Psica je že iz domače vzreje.

II. a oceno je dobila špringer španjelka Biba, RMŠS 179, vodnik in lastnik Franjo Kotnik iz Celja. Dosegla je 105 točk, kar bi sicer zadostovalo za I. oceno, toda za nos ni dosegla ocene 4.

II. b s 105 točkami je dosegel nemški prepeličar Hajkač-Šmohorski, RM, Pr 03, pod vodstvom lastnika Slavka Pocajta iz Škal. Še štirje psi so dosegli preko 100 točk, kar bi sicer zadostovalo za I. oceno, če ne bi dobili za nos ocene 3.

II. c Haso Šmohorski RMPPr 04, telesna ocena prav dobro, lastnik dr. Peter Vovšek, Celje, vodnik Polde Savinek iz Braslovč; 104 točke.

II. d Aco JRŠS 144, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Leopold Maček iz Lakomna pri Laškem. Skupaj 102 točki.

II. e Lad V. Buchenlausche ZBDW 352/66, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Alojz Vezjak iz Poljčan; 101 točka.

II. f koker španjel Dendi Hujanski JRC 556 KŠ, last Fine Černelč, vodnik Aleš Ilc, oba iz Celja. Pes ni v lovskih rokah, toda v sebi ima vse potrebno, kar naj bi imel lovski koker; 100 točk.

II. g Toši RMŠK 506, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Rudi Navodnik iz Braslovč; 97 točk.

III. a Čiro JRC 541 KŠ, telesna ocena dobro. Lastnik in vodnik Janez Črnej iz Celja. Nabral je 94 točk (zadosti za II. oceno, a je odpovedal pri vodnem delu; strah pred vodo se odpravi v poletnih mesecih).

III. b Hudi Šmohorski (Haso) RMPPr 05, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Franc Napret iz Laškega.

III. c Azor JRŠS 146, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Edo Repnik iz Škal.

Vsi psi so se plasirali, kar je izreden uspeh za šarivce na celjskem področju. Psi so pokazali tako dobro zasnovo, da bo nadaljnje šolanje uspešno. Pri šolanju pa se pokaže pridnost in zmožnost vodnika. Šarivci so uspešni tudi na krvnem sledu in za prinašanje. Vloga šarivcev je iz dneva v dan pomembnejša. Ker naša lovišča niso izrazito poljska, prevladuje šarjenje (za fazani), kar je prvenstveno delo za psa te vrste.

Razen prirediteljev je potrebno podpirati tudi vodnike, tako moralno kot materialno, ker brez teh ne bo dobrih psov. Tudi kader kinoloških sodnikov je treba povečati iz vrst dobrih vodnikov. Ali niso predpisi za doseg kvalifikacije sodnika neživljenjski? Ob tem naj se zamisli kinološka organizacija in naj naredi anketo v lovskih vrstah. Zakaj nekateri vodniki nočejo več na preizkušnjo? Kaže, da je slab kontakt sodnikov z vodniki in s področnimi zvezami. DLP se trudi, da bi stanje izboljšalo in je uvedlo v Ljubljani t. i. debatne večere. Če že ne bodo dvignili strokovnosti, bodo pa vez med ljubitelji psov, kar tudi nekaj pomeni.

Springer španjel prinaša

Foto F. Vrbine

Šel sem čez okvir samega poročila o preizkušnji, toda lep kino-loški dan v Savinjski dolini zbudil željo, da bi bilo tako tudi drugod. Verjetno je bila ta preizkušnja šarivcev najboljša pri nas. Pri Celjanih bi se marsikdo lahko učil.

Ljuban Zadnik

PRIJAVLJENE PARITVE

1. Kdl. jazbečarji:

Doki JRJki 242, bil na tekmi — Astra JRJki 336, bila na tekmi, leglo 21. 3. 1968, vzr. Vinko Tržan, Zg. Bistrica 77.

2. Res. jazbečarji:

Dagobert v. d. Comburg JRJri 288, bil na tekmi — Jasna Graničarska JRJri 274, bila na tekmi, leglo 14. 2. 1968, vzr. Anton Cesar, Slovenj Gradec, Celjska c., Novo naselje.

3. Nemški prepeličarji:

Kuno v. Geroweier JRP Npr 11, bil na tekmi — Frika Šmohorska JRP Npr 5, leglo 24. 3. 1968, vzreditelj Stanko Valand, Sp. Poljčane, p. Poljčane.

4. Koker španjeli:

Eho JRŠK 636 — Felicita Soška JRŠK 297, leglo 28. 2. 1968, vzreditelj Konrad Prekoršek, Višnja vas 6, p. Vojnik.

5. Nemški kdl. ptičarji:

Bori JRPki 2826, bil na tekmi — Arna JRPki 3546, leglo 6. 3. 1968, vzreditelj Emil Pregelj, Renče, Martinuči 21.

Brix JRPki 3915 — Alko JRPki 4819, leglo 6. 3. 1968, vzreditelj Drago Vraničar, Škofja Loka, Demšarjevo predmestje.

Boris Negovski JRPki 4800, bil na tekmi — Ada JRPki 4806, leglo 24. 12. 1967, vzreditelj Henrik Sukič, Topolovci 14. p. Cankova. Dob JRPki 2334, bil na tekmi — Asta JRPki 3756, bila na tekmi, leglo 6. 3. 1968, vzreditelj Jakob Čuk, Hrastje Mota 71.

As JRPki 3320, bil na tekmi — Pia Trgoviška JRPki 4487, bila na tekmi, leglo 10. 2. 1968, vzr. Jožef Pesek, Brezula 22, p. Rače.

6. Epagneul bretoni:

Maior Gredin LOI/CE 10791/60 — Lida Vipavska JRP EB 104, leglo 25. 2. 1968, vzr. Dušan Marc, Dolenje 1, Ajdovščina.

Maior Gredin LOI/CE 10791/60 — Aria JRP EB 60, leglo 5. 3. 1968, vzr. Dušan Marc, Dolenje 1, Ajdovščina.

7. Lovski terierji:

Mičo JRLT 3250 — Nora Rašiška JRLT 3257, leglo 28. 3. 1968, vzr.

Jože Troha, Ljubljana, Dolenjska c. 140.

Bor JRLT 1694 — Hilda JRLT 2970, leglo 6. 2. 1968, vzr. Ciril Križnar, Puštal 6/a, Škofja Loka.

Iran v. Friedrichstein OeHZZ 1240 — Asta JRLT 2866, bila na tekmi, leglo 14. 2. 1968, vzr. Ivan Caf, Maribor, Ob Dravi 1.

Horor Silvanus JRLT 2307 — Rina Bukovniška JRLT 2272, leglo 14. 12. 1967, vzr. Pavel Šabjan, Kobilje 71, p. Dobrovnik.

8. Kdl. istrski goniči:

Ero JRGki 3860, bil na tekmi — Pola JRGki 4779, leglo 28. 3. 1968, vzr. Janez Malavašič, Vrhnika, Podlipa 46.

Ciper Škalski JRGki 4398 — Rika JRGki 3035, leglo 15. 3. 1968, vzr. Stanko Klančnik, Slovenj Gradec, Celjska cesta.

Cipek Škalski JRGki 4398 — Bistra JRGki 5226, leglo 5. 3. 1968, vzr. Franc Dvorjak, Mislinja 76 c, p. Mislinja.

Belo Dobrepoljski JRGki 4749 — Čvrsta Dobrepoljska JRGki 5385, leglo 12. 3. 1968, vzr. Alojz Ponikvar, Predstruge 1, p. Videm—Dobrepolje.

Goran JRGki 3415 — Ciba Razdelniška JRGki 4800, leglo 10. 2. 1968, vzr. Franc Košer, Grobelno št. 17.

Brko JRGki 3831 — Ruža JRGki 3036, leglo 20. 2. 1968, vzr. Ivan Ušan, Lokovica 124, Šoštanj.

Ero JRGki 3860, bil na tekmi — Glasna Sodraška JRGki 5429, leglo 3. 2. 1968, vzr. Franc Lenič, Trebnje, Dol. Ponikve 24.

9. Res. istrski goniči:

Atoš JRGos 1171, bil na tekmi — Bistra JRGos 1349, leglo 19. 3. 1968, lastnik Janko Jovan, Ljubljana, Celovška 85 — vzreditelj Anton Čadež, Srednja vas 5, p. Poljane nad Škofjo Loko.

10. Posavski goniči:

Fok JRGp 3754 — Ajda Podvinska JRGp 6320, leglo 13. 3. 1968, vzr. Lojze Brvar, Podvine 26, Zagorje ob Savi.

*

V »Lovcu« št. 11/1968 na strani 352 objavljeno paritev resastih ptičarjev Dax von Düsseldorf JRPos 1202 in Bora von Wildbarren JRPos 1602 storniramo, ker je bila paritev pomotoma objavljena.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENI IN ZAŠČITENI PSARNI

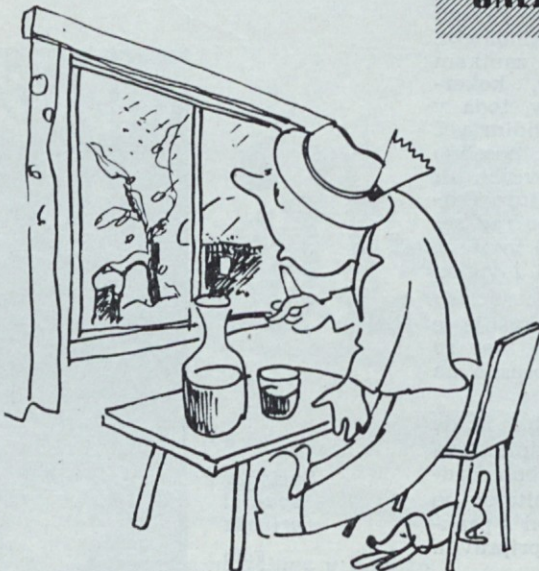
»BREZULSKA« za nemške kratkodlake ptičarje, lastnik Jožef Pesek, Brezula 22, p. Rače.

»POLJČANE« za brake jazbečarje in šarivce. Lastnik Stanko Valand, Spodnje Poljčane št. 24.

Psarna je bila pomotoma objavljena pod imenom »POLJANE« v »Lovcu« št. 10/68. Prosimo, da nam neljubo napako oprostite.

Kinološka zveza Slovenije

ŠALIIVI

»Madonca, zunaj tak sneg, jaz sem pa v rožcah.«

Kazalo

Clanki in razprave:

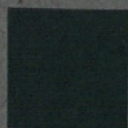
<i>Avčič prof. dr. ing. Francè:</i> Strelivo Hirtenberg	19	<i>Rant prof. dr. Jože:</i> Lovstvo na Škofjeloškem	
Prispevek k delovanju strela iz risane cevi		od srednjega veka do danes . . .	137, 176, 208
na divjad	36, 72	»Še o odstrelu gamsov«	365
Vpliv dolžine risane cevi	360	<i>Riedl Levko:</i> Prizanesimo lisici s strupom	204
<i>Bradaškja Rastko:</i> O aktualnih problemih lovstva	290	<i>Rode dipl. vet. Dominik:</i> Kako ravnamo z uplenjeno divjadjo	363
<i>Brglez dr. Janez:</i> Ornithomia pri naših divjih pticah	175	<i>Simonič ing. Anton:</i> Vojaške puške in kalibri v lovski uporabi	234, 270
Kokcidiji	202	Naseljevanje muflonov v Sloveniji	325
Garje pri divjadi	330	<i>Sok Franjo:</i> Novi predpisi v lovstvu in disciplinski postopek	294
<i>Brglez J., Rakovec R., Hribar H.:</i> Zajedavci iz jelenovega podkožja	303	<i>Štraus Venceslav:</i> Merila za ocenjevanje gamskih rogljev	332
<i>Cvenkel France:</i> Iz prve številke prvega letnika Lovca	3	<i>Šušteršec ing. Mirko:</i> Naše glasilo — 50 let	2
Ob njegovem (Toneta Svetine) novem uspehu	338	<i>Titovšek ing. Janez:</i> Žuželke, ki uničujejo nagačene živali	366
<i>Černač ing. Janez:</i> Sence	66	<i>Valentinčič prof. dr. Stane:</i> Bolezni divjadi v Sloveniji	11, 45, 78, 106, 136
<i>Černač Tone:</i> Lov s pastmi in še kaj 200, 238, Jazbec in lov nanj	267, 273		
<i>Dečko ing. Milan:</i> Še o odstrelu gamsov	264		
<i>Jenko ing. Vlado:</i> Revizija lovskega katastra in bonitiranje lovišč	67		
Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o lovstvu	101		
<i>Keliš Miloš:</i> Gamsi in rdeče pike	195		
<i>Koritnik Marijan:</i> Divji zajec	143		
<i>Košir Mirko:</i> O naših gamsih	173		
<i>Kovač Slavko:</i> April	7		
Preizkušnja »Hirtenberg« nabojev	20		
Maj	40		
Junij	77		
Julij	103		
Avgust	131		
September	167		
Oktober	194		
November	231		
December	263		
Januar	296		
Februar	330		
Marec	359		
Jerebika	368		
<i>Kromar Janez:</i> Lovci, sadite divji kostanj!	207		
<i>Lampreht Mirko:</i> Rdeče pike	103		
<i>Lampreht Robert:</i> Gamsja pravda	302		
<i>Lapuh prof. Stanko:</i> Za ali proti odcepitvi	325		
<i>Maček Leopold:</i> Strup z druge strani	70		
<i>Mazlu Alfonz-Losam:</i> Aforizmi	8		
<i>P. R.:</i> Lovska organizacija — močan družbeni činitelj	322		
<i>Perat Janko:</i> Kako se znebiti lovske smole	132		
<i>Pleničar Vladimir:</i> Razgovor ob dveh jubilejih	292		
<i>Rakoše Jože:</i> »Prišla je miška iz mišnice«	232		
		<i>Bezjak Konrad:</i> Čarobno je, kadar se oglašaja jelen	169
		<i>Cvenkel France:</i> Spet kliče jereb	168
		Na rojstni dan naše republike	241
		Praščičje	305
		<i>Čeh Viktor:</i> Z inozemci na petelina	15
		<i>Dobrila Peter:</i> »Volkovi, volkovi«	83
		<i>Drobne Ivan:</i> Smrekova vejica	8
		Samo ena	113
		<i>Galjot Branko:</i> »Pa vendar je moral zajček dol past . . .«	9
		Lovski blagor!	50
		Klic	134
		Čudovita jesen	198
		<i>Korošec Ivan:</i> Za mlade lovce	14
		<i>Kovač Slavko:</i> V Jevševcu	41
		<i>Lampreht Robert:</i> Previdnost pa taka	171
		<i>Mali Olga:</i> »Divji merjasci« na Mali poljani	337
		<i>Matičič Marko:</i> Pepe	368
		<i>Mlakar Vili:</i> »Ta mi je požrl krompir«	335
		<i>Mravlje Janez:</i> Golobi	145
		Lisičje	210
		<i>Namestnik Dane:</i> Banačan pri nas in mi v Banatu	369
		<i>Ožbolt Anton:</i> Po krvnem sledu za medvedom	109
		<i>Petrič Tone:</i> »Črni vitez«	52
		<i>Reisman dr. Avgust:</i> V Slovenskih goricah pred 70 leti	206
		<i>Svetina Tone:</i> Lov ob sončnem svitu	140
		<i>Zupan Anton:</i> Tragedija v Karavankah	16
		<i>Zupan Lenart:</i> Ko spomini bledé	80

Po lovskem svetu: 21, 53, 85, 114, 147, 211, 244, 275, 307, 341, 371	
<i>Prof. dr. ing. Francè Avčin:</i> Grizzly	21
<i>Marijan Felc — Jean George:</i> Grizli	85
<i>Štefan Mikec:</i> Divji puran	114
<i>Prof. dr. Stane Valentincič:</i> Na osmi mednarodni kongres znanstvenikov s področja lovstva v Helsinke	275
<i>Franc Friškovec:</i> Mednarodno tekmovanje jazbečarjev v Neudau — Avstrija	307
<i>Ciril Pogačar:</i> Divjad v vrtovih in pristavah	341
Poročila:	
Stališča o stanju v lovstvu in o položaju lovstva v Jugoslaviji	5
Proti predlogu za spremembo temeljnega zakona o lovstvu	34
Občni zbor Lovske zveze Slovenije — France Cvenkel	98
S prve seje upravnega odbora Lovske zveze Slovenije — France Cvenkel	130
Mednarodna razstava — veliki pregled svetovnih lovskih dosežkov — Pero Trutin	162
Prvo balkansko prvenstvo v streljanju na umetne golobe — Jože Zadnikar	173
Z mednarodne razstave in sejma lova ter ribolova — France Cvenkel	266
Pregled vrhunskih trofej z mednarodnih lovskih razstav — Lazar Raič	258
Raziskovalno delo odseka za lovstvo IGLG pri umetni vzreji jerebic — France Cvenkel	297
Boniteta lovišč — merilo za financiranje skupnih nalog — Inž. Blaž Krže	354
Lovskogospodarski načrti za obdobje od 1968 do 1972 — Šoba dr. Štefan	356
Zakonodaja, pravila:	
Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o nabavljanju, posesti in nošenju orožja	69
Pravila Lovske zveze Slovenije	164
Pesmi:	
<i>Peter Zupan:</i> Brakada	269
<i>Marko Matičič:</i> Vest	301
<i>Lenart Zupan:</i> Zimska mesečna noč	336
»Lovcu« za zlati jubilej	367
Literatura:	
»Moj pes«	57
<i>Ljuban Zadnik:</i> »Moj pes«	91
<i>France Cvenkel:</i> »Živalski svet«	92
<i>Veljko Varičak:</i> Hrvatski lovski priročnik	283
Iz lovskega oprtnika: 21, 54, 88, 117, 149, 180, 212, 245, 279, 314, 343, 372	
<i>Venceslav Straus:</i> Nekaj o lovski pravičnosti	23
<i>France Cvenkel:</i> Za pravilne lovske in slovenske izraze	54
<i>Jožko Korpar:</i> Civilizacija in nižinska lovišča	54
<i>Vladimir Pleničar:</i> Na ruševca	55
<i>Ivan Bokal:</i> Mufloni na Šmarni gori	88
<i>Ing. Mirko Sušteršič:</i> Učinek krogle	118
Malokalibrske risanice	149
Vloga kovinskega plašča pri lovski krogli	180
Lovska latinščina	245
Odstrel srn	246
Naboji kalibra .22	310
Kaj naj bo lov	372
<i>Janko Perat:</i> Za človeški odnos do živali	119
<i>France Cvenkel:</i> Kateri predpis ščiti sove?	120
<i>Venceslav Straus:</i> Kako ocenjujemo trofeje za inozemske lovce	149
<i>Prof. dr. ing. Francè Avčin:</i> Fotopuška Novoflex	212
Nabojček 223 Remington	279
<i>Ljuban Zadnik:</i> Sibreni naboji	216
<i>Franci Strle:</i> Srnjak na pogonu	279
<i>Bogdan Sežun:</i> »Srnjak na pogonu«	343
<i>Prof. dr. Jože Rant:</i> Friderik Gagern	345
<i>Anton Kranjc:</i> Odstranimo nevarnost ponovne prašičje kuge na Dolenjskem	376
Mladi pišejo: 27, 57, 91, 120, 152, 185, 219, 313, 378	
Iz lovske organizacije: 27, 58, 92, 121, 152, 185, 219, 249, 284, 314, 346, 379	
<i>France Cvenkel:</i> Mednarodna lovska razstava v Novem Sadu	27
Teden varstva narave in lovci	58
Čenik za lov inozemcev v loviščih LD Slovenije	254
<i>Rastko Bradaškja:</i> XVI. medpokrajinska konferenca lovskih organizacij v Celovcu	314
Jubilanti: 69, 94, 122, 155, 187, 222, 251, 285, 317, 347, 380	
Umrli: 61, 94, 123, 157, 188, 223, 251, 286, 318, 347, 380	
Lovska kinologija: 30, 61, 95, 124, 157, 188, 223, 251, 287, 319, 348, 381	
<i>Dr. Janko Lavrič:</i> Občni zbor Kinološke zveze Slovenije	18
Poročilo o razstavi goničev, 1. oktobra 1967 v Novem Sadu	251
Sklepi prvega plenuma Kinološke zveze Slovenije, 16. sept. 1967	253
Kinološke prireditve v letu 1968/1969	348
Šaljive: 32, 64, 96, 128, 192, 223, 288, 320, 352, 384	
Jubilejna priloga ob 50-letnici »Lovca« — s 6 sestavki, 6 črno belimi in 5 barvnimi slikami — med 304. in 305. stranjo.	

*Lovci,
lovske
organizacije!*

*Kupujte pri
podjetjih, ki oglašajo
v našem listu!*

Lovske družine!

Vsak pridobljeni reklamni oglas za »Lovca« je tudi dohodek v vašo blagajno! – Ponovno preberite objavo v našem glasilu št. 1/67, stran 22!

Papirografika

trgovina na veliko
izvoz - uvoz

LJUBLJANA, RESLJEVA 30

se priporoča cenjenim
odjemalcem

Lovci in drugi lastniki kožuhovine!

Kljub nizkim cenam je kožuhovina svojevrstna dragocenost.

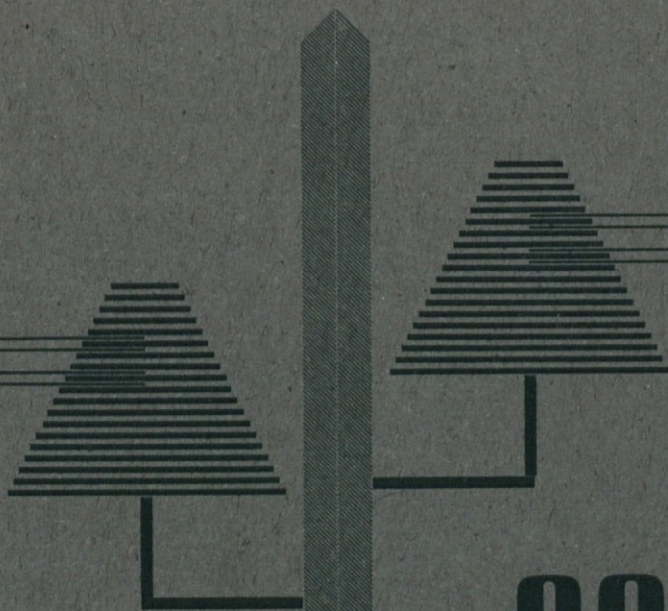
Obveščam vas, da strokovno
strojim
barvam
čistim
kožuhovino
vseh vrst

V delo sprejemam vsak torek in sredo
od 9. do 13. ure.

Vsa pojasnila dajem tudi na
vprašanja po pošti.

Tone Črnivec

Ljubljana (Trnovo)
Opekarska 23

SOŠKE ELEKTRARNE

Nova Gorica

**podjetje za proizvodnjo
in prenos električne energije
proizvaja in prenaša
električno energijo
za
industrijo in široko potrošnjo**